

UNIVERSITETI “ ISMAIL QEMALI “VLORE
FAKULTETI I SHËNDETIT PUBLIK
DEPARTAMENTI I INFERMIERISË

Teme diplome për
Master Shkencor në Shkenca Infermierore
Viti 2021

TEMA: “ VLERËSIMI I LIDHJES MIDIS LARJES SË DUARVE DHE
INFEKSIONEVE SPITALORE NË SPITALIN RAJONAL FIER “

DIPLOMANTI
Daniela Mërtika

UDHEHEQËS SHKENCOR
Prof.dok Petraq Mustaqe

VLORE
SHTATOR, 2021

DEKLARATË

Deklaroj se teza e titulluar “Vlerësimi i lidhjes midis larjes se duarve dhe infeksioneve spitalore në Spitalin Rajonal Fier” është puna ime origjinal.

FIRMA:

Daniela Mërtika

DATE: 10/09/2021

Abstrakt

Hyrje

Infeksionet spitalore janë mjaft të shpeshta ditët e sotme dhe janë ndër shkaqet kryesore të agravimit të shumë sëmundjeve që pacienti mund të ketë . Larja e shpeshtë dhe e rregullt e duarve nga ana e infermierëve është mjaft thelbësore në minimizimin deri në parandalimin e këtyre infeksioneve . Theksi do të vihet në njohuritë që kanë infermieret kanë rreth larjes së duarve edhe mundësive të tyre për realizimin e kësaj procedure.

Qëllimi i studimit

Qëllimi i këtij studimi është të hulumtojë dhe të vleresojë rëndësinë që ka për infermierët zbatimin e protokollit të higjenës së duarve.

Metodologjia

Studimi do të jetë I tipit deskriptivo-analitik, kros-seksional. Studimi u realizua në qytetin e Fierit ku u përzgjedh një kampion prej 100 infermieresh për studim. Përzgjedhja e infermierëve u bë në menyre rastësore. Të dhënat u mblodhën në periudhën Qershor-Korrik 2021 nëpërmjet një pyetësoi standart anonim të bazuar në literature. Përgjigjet e dhëna u përdoren thjesht për qëllime studimi dhe u ruajt anonimati.

Rezultatet Në bazë të rezultateve infermierët kryejnë sjelljet e duhura në funksion të higjenës së duarve. Vlera e koeficientit të korrelacionit ($r= 0,796$), një koeficient i forte na tregon një marrëdhënie korrelacionale pozitive , statistikisht e rëndësishme ndërmjet njohurive të infermierëve dhe sjelljeve që ata kryejnë. Duke u bazuar te këto rezultate ajo që mund të themi është se sa më shumë njohuri të ketë një infermier në lidhje me higjenën e duarve aq më tepër mundësi ka ai të kryej sjelljet e duhura duke zbatuar me përpikmëri protokollin.

Në funksion të hipotezës së dytë, vlera e koeficientit të korrelacionit ($r= 0,902$), një koeficient i fortë na tregon një marrëdhënie korrelacionale pozitive, statistikisht e rëndësishme ndërmjet mundësive që u ofrohen infermierëve dhe motivimit që ata marrin në punë. Pra ajo që mund të themi është se sa më shumë kushte, mundësi tu ofrohen në pavion infermierëve aq më të motivuar janë ata ta zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

Konkluzionet Higjena e duarve është tepër e rëndësishme në parandalimin e infeksioneve spitalore. Mungesa e kohës në dispozicion dhe kushtet e papërshtatshme janë faktorë që ndikojnë negativisht në realizimin me sukses të higjenës së duarve. Pjesa më e madhe e infermierëve shprehen se protokollin e higjenës së duarve është i qartë , ata janë më të gatshëm për ta praktikuar kur motivohen nga eprorët, kolegët në njësinë ku ata punojnë. Edhe pse e konsiderojnë si të nevojshme infermierët nuk marrin shpesh pjesë në trajnime në lidhje me praktikatat e higjenës së duarve.

Fjalet kyç : larje e rregullt duarsh, parandalim infeksioni, pacient, pyetesor etj.

Abstract

Introduction

Nowadays nosocomial infection are very frequent and one of the main causes of many diseases a patient can have. Nurses should wash hands regularly, because it is vital for preventing these infections. Focus should be put into the knowledge that nurses have when it comes to hand washing and the circumstances under which nurses follow these procedure.

Aim of the study

The aim of this study is to investigate and evaluate the importance of the application of hand hygiene protocol for nurses.

Methodology

The research is of descriptive analytical and cross-sectional approach. It was conducted in the city of Fier where a sample of 100 nurses were randomly chosen for the study. Data was gathered from June up to July 2021 based on a standard questionnaire. Answers from the interviewees were used only for study purposes.

Results

Based on the results, nurses have the adequate behavior in function to hand hygiene

Correlation coefficient value ($r = 0,796$), a coefficient shows a positive correlation relation, statistically important about the knowledge that nurses have and the way they behave. Based on these results what we can say is that the more knowledgeable a nurse is on hands hygiene, the more are on the chances that he does the adequate behavior following the hospital protocol. In function to the second hypothesis, correlation coefficient value ($r = 0,902$) a coefficient that shows a positive correlation relation, statistically important for the chances that nurses are offered and the motivation they have to work. So what we can say is that the better condition the in the hospital ward, more motivated are the nurse to follow the protocol.

Conclusions

Hand hygiene is very important in preventing nosocomial infection. The lack of the time in disposal and inappropriate conditions are factors that affect negatively fulfilling hand hygiene. The majority of nurses say that hand hygiene protocols are clear to them, they are available to practice it when the errors and colleagues motivate them. Even though they consider it extremely important and necessary, nurses don't attend trainings that are related to hand hygiene.

Keywords : regular hand washing, infection prevention, patient questionnaire etc.

Tabela e përmbajtjes

Hyrje	5
2.Shqyrtimi i literaturës	6
2.1 Historiku i higjenës së duarve.....	6
2.2 Përse duhen larë duart.....	7
2.3 Larja kirurgjikale e duarve.....	8
2.4 Studime	11
3.Metodologjia	13
3.1 Kampionimi	13
3.2 Si u përzgjedh kampioni	13
3.3 Instrumenti	14
3.4 Analiza e të dhënave	15
3.5 Limitet e Studimit	15
3.6 Çështjet ligjore dhe etike:	15
4. Rezultatet	16
5.Diskutime.....	46
6.Konkluzione.....	48
7.Rekomandime	50
8. Bibliografia	51
9.Apendix.....	52

Hyrje

LARJA E DUARVE nënkupton pastrimin e duarve në kohën e duhur, në mënyrën e duhur dhe në vendin e duhur, bashkë me të gjitha masat e tjera të rëndësishme të parandalimit dhe kontrollit të infeksionit që kryhen në praktikën e përditshme të kujdesit shëndetësor.

Higjiena e duarve duket një masë e thjeshtë, por në mbarë botën problem të madh përbën mungesa e aderencës me udhëzimet për higjienë tek punëtorët shëndetësorë. Shumë strategji për promovimin dhe përmirësimin e higjienës së duarve janë dëshmuar si efikase tek institucionet shëndetësore anekënd botës. Tashmë është dëshmuar roli i adresimit të kompliansës së higjienës së duarve për pakësimin e infeksioneve të shkaktuara gjatë kujdesit shëndetësor.

Nga viti 2010 Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSH) në kuadër të Sfidës të pare globale për siguri të pacientëve “Kujdesi i pastër është kujdes i sigurt” e caktoi **5 majin si OBSH Dita e higjienës së duarve: SHPËTONI JETË, Pastroni duart.**

Çdo vit me qindra miliona njerëz në botë përballen me infeksione intrahospitale. Në mbarë botën, për çdo ditë vdesin njerëz nga infeksione të fituara gjatë pranimit të kujdesit shëndetësor.

Veçanërisht të rrezikshme janë infeksionet intralospitale të cilat i shkaktojnë mikroorganizma multirezistent. Përdorimi i tepruar dhe i panevojshëm i antibiotikëve, sidomos atyre me spektër të gjerë të veprimit, tek bakteret ndikon në zhvillimin e rezistencës ndaj antibiotikëve dhe në këtë mënyrë e zvogëlon fuqinë e tyre për të vepruar atëherë kur më së shumti janë të nevojshëm. Përhapja e mikroorganizmave multirezistente në institucionet shëndetësore ndodh shpesh dhe në të shumtën e rasteve kjo gjë është si pasojë e duarve të papastrta të punonjësve shëndetësor, pacientëve dhe vizitorëve; pajisjeve të papastrta dhe nga mjedisi ku qëndron pacienti. Duart janë mënyra më kryesore e përhapjes së mikroorganizmave gjatë realizimit të kujdesit shëndetësor. Si pasojë të kësaj mund të kenë infeksione të rënda, sidomos tek pacientët që vuajnë nga ndonjë sëmundje e rëndë, pastaj kjo do e zgjasë qëndrimin e pacientit në spital, mund të shkaktojë invaliditet, ngarkesë financiare për pacientët dhe familjet e tyre, ngarkesë financiare për sistemin shëndetësor, dhe mbi të gjitha – shuarjen e jetës të një individi.

Për këtë arsye, zbatimi i masave të standardizuara të kujdesit, gjatë gjithë kohës dhe për të gjithë pacientët, është një faktor kyç për parandalimin e përhapjes të të gjithë mikroorganizmave, sidomos atyre multirezistente. Higjiena e duarve është një nga standardet themelore të kujdesit. Numri më i madh i infeksioneve intrahospitale mund të parandalohen thjesht duke zbatuar një higjienë të mirë dhe të drejtë të duarve. Çdo nivel më i lartë i higjienës së duarve zvogëlon rrezikun nga infeksionet intrahospitale për 24%.

Çdo punonjës shëndetësor, si dhe çdo person i cili në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi është i përfshirë në kujdesin e të sëmurëve, duhet t'i kushtojë kujdes higjienës së duarve dhe ta praktikojë atë në mënyrën e duhur.

2.Shqyrtim Literature

2.1Historiku i higjienës së duarve

Shekuj me rradhë larja e duarve me ujë dhe sapun vlerësohej si masë e rëndësishme e higjienës personale. Ajo zbatohet si pjesë e riteve fetare tek shumë religjione. Por, lidhmëria ndërmjet përhapjes së sëmundjeve dhe higjienës së duarve është vënë pikërisht gjatë viteve të fundit. Hipokrati, mjeku më i njohur i antikës la porosinë: “Kurrënjëherë, askujt mos i shkaktoni dëm”. Edhe pse të gjithë mjekët sot japin Betimin e Hipokratit, ata shpesh harrojnë se duke mos i pastruar duart i shkaktojnë dëm pacientit. (1)

Në vitin 1825 farmacisti francez Labarak dëshmoi për dobinë që sillte fërkimi i duarve me tretje të klorit për mjekët dhe vizitorët e pacientëve me sëmundje ngjitëse. Në mesin e shekullit XIX, ndër shkaqet kryesore të vdekshmërisë së lehonave të reja ishte sepsa. Në vitin 1843 Oliver Holms në Boston hulumtoi shkaqet e kësaj sëmundjeje dhe gjeti se kjo sëmundje përhapej tek gratë përmes duarve të mjekëve dhe infermierëve. Shumë më vonë u kuptua se kjo sëmundje shkaktohej nga bakteret e gjinisë Streptococcus. Më 1847 obstetri hungarez Injaz Semelvajs rekomandoi pastrimin e duarve me ujë klorik për parandalimin dhe reduktimin e incidencës së etheve të lehonisë në dy repartet e lindtores së spitalit të Vjenës. Semevlajs vërejti se vdekshmëria e lehonave, të cilat lindnin në repartin e parë ishte katërfish më e lartë. Në këtë repart punonin mjekët dhe studentët e mjekësisë, të cilët paraprakisht vinin në lindtore drejt nga sallat e autopsisë, kurse në repartin e dytë lindjet kryheshin nga infermieret. Pasi që asokohe ende nuk dihej për ekzistimin e mikroorganizmave, Semelvajsi fajësoi “substancat kadaverike” si shkaktarë të infeksionit të lehonave dhe vdekshmërisë së lartë. Pas intervenimit në repartin e parë me pastrim obligativ të duarve me ujë klorik vdekshmëria u zvogëlua menjëherë. (2)

Në vitin 1863 Florens Nightigale publikoi librin e saj “Notes on hospitals”, në të cilin raportoi shkallën e vdekshmërisë në spitale duke argumentuar se ushqimi i sigurt, uji dhe ambienti i pastër reduktojnë sëmundjet kryesore dhe shpëtojnë jetëra. Gjatë shërbimit të saj në spitalin ushtarak britanik në Krimea ajo dëshmoi se ushtarët shumë më tepër vdisnin nga infeksionet spitalore, sesa nga plagët e marra në fushëbetetja. Jozef Listeri, më 1867, duke u bazuar në idenë e Lui Pasterit se mikrobet përveqse shkaktojnë fermentim, ato mund të japin edhe qelbëzimin e plagëve, filloi përdorimin e sprejëve antiseptikë me përbërje të acidit karbolik në sallat e operacionit për të parandaluar shfaqjen e infeksioneve në plagët kirurgjike. Dezinfektimi i parë kirurgjik i duarve me alkool dhe tretje të sublimatit u aplikua në Berlin më 1888 nga Paul Furbringer. (3)

Në vitin 1889 kirurgu W.S. Halsted sugjeroi përdorimin e dorëzave për ekipin kirurgjik, pasi që u konstatua se duart nuk mund të pastrohen plotësisht nga bakteret. Zbulimi i antibiotikëve në mesin e shekullit XX krijoi një ndjenjë të rrejshme të sigurisë ndaj mikrobeve, që u përcoll me zbehjen e rolit të higjienës dhe dezinfektimit në praktikën klinike. Zvogëlimi drastic i vdekjeve të shkaktuara nga sëmundjet ngjitëse gjatë shekullit të kaluar iu mvesh edhe instalimit të sistemit të ujësjellësit dhe kanalizimit në institucione shëndetësore, që përmirësuan edhe infrastrukturën e higjienës së duarve. Në vitin 1961 në SHBA u incizua një film dokumentar që demonstronte teknikat e higjienës së duarve nga puntorët shëndetësorë. Kurse, në vitin 1975 e 85, u publikuan për herë të parë rekomandimet e higjienës së duarve në institucionet shëndetësore nga Qendra për Kontrollin e Sëmundjeve (CDC) e SHBA: përmbledhja e fundit dhe më e përditësuar e këtyre rekomandimeve është dhënë në vitin 2002 ng John Boyce dhe Didier Pittet. (4)

2.2 Përse duhen larë duart

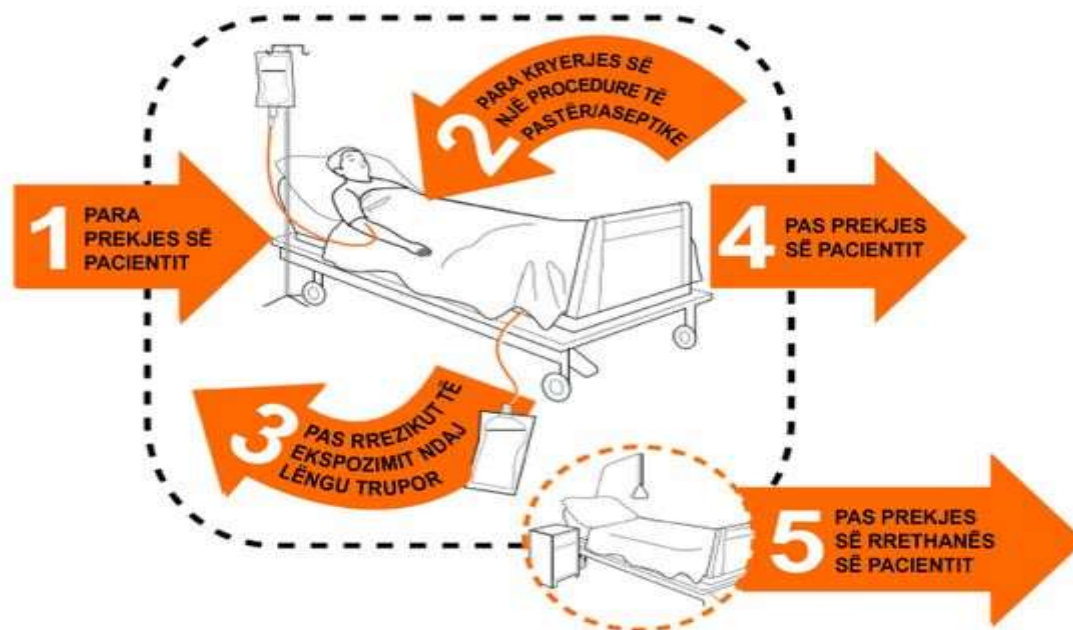
Mikrobet janë kudo, ato mund të spostohen lehtë nga një pikë në një tjetër duke përdorur ujin, objekte, gjallesat dhe grimcat e pluhurit, si një mjet për t'u transportuar, duke u riprodhuar në një shkallë alarmante. Gjatë ditës, duart tona janë në kontakt me shumë objekte, të tilla si kartëmonedha, prekje në transportin publik, dorezat e dyerve, dhe të tjera mbi të cilat janë të fshehura miliona mikroorganizma, disa prej të cilave kanë aftësi patogjene. Po t'i referohemi disa shembujve si gripit të zakoshmës, toxoplazmozës, konjunktiviti, infeksionet e zakonshme të zorrëve, ose më të fundit ardhur nga gripit A/H1N1: sipas ekspertëve, është e mjaftueshme larja e duarve tuaja çdo herë që dilni nga një tualet apo manipuloni ushqime, trajtuar apo prekur plagët, vendosjes apo heqjes së lenteve të kontaktit, shfryrjes së hundëve, kollitjes ose teshtitjes, trajtimin të mbeturinave, pas qëndrimit në ambjent me shumë njerëz, si në sallat e pritjes në hekurudha, aeroporte apo autobus, trena dhe kështu me radhë, për të reduktuar në mënyrë të konsiderueshme rrezikun e infeksionit. (5) Gjithashtu, këto mikrobe mund të hyjnë në trup kur duart hashtu, këto mikrobe mund të hyjnë në trup kur duart i çojmë në hundë, gojë, sy, edhe pse janë të padallueshme me sy të lirë për njeriun. Për më tepër, disa baktere kanë shfaqur edhe një rezistencë të fortë ndaj antibiotikëve dhe për këtë arsye është e rëndësishme parandalimi i infeksionit duke i larë duart tuaja tërësisht, veçanërisht për personat me një sistem të dobësuar imunitar (një ftohje banale mund të komplikohet në një bronkit kronik). Është mjaft e rëndësishme që gjithkush ta kthejë në zakon larjen e duarve, në dukje një veprim shumë i thjeshtë, por që mund të ndodhë të mos i kushtohet vëmendja e duhur. Sidomos duhet punuar me fëmijët që në vogëli për të fituar këtë zakon sa të thjeshtë aq të dobishëm. Shumë shpërthime sëmundjesh me origjinë nga ushqimet shkaktohen nga duart e palara. Prania e baktereve, viruseve që ndodhen në duart tona mund të shkaktojë grip, HIV e shume semundje te tjera

Kur duhen lare duart , 5 etapat e larjes se duarve

Sa i përket mbështetjes dhe promovimit të higjienës së duarve dhe përmirësimit të shërbimeve në institucionet shëndetësore në mbarë botën, OBSH publikoi Udhëzuesin për higjienën e duarve në Institucionet shëndetësore. (6) Janë theksuar 5 momente kur higjiena e duarve duhet të realizohet pa dallim nëse përdoren apo jo doreza për një përdorim:

1. Para kontaktit me pacientin
2. Para kryerjes së veprimeve për pastrim
3. Pas rrezikut nga ekspozimi ndaj lëngjeve trupore
4. Pas kontaktit me pacientin
5. Pas kontaktit me mjedisin ku qëndron pacientit

2.3 Larja kirurgjikale e duarve

Larje kirurgjikale e duarve ka qenë një rutinë e detyrueshme për më pak se 150 vjet. Ky pastrim kërkon të eliminojë sa më shumë mikroorganizma të dëmshëm të pranishëm në duar dhe parakrahë përpara se të kryejë një operacion kirurgjikal. Deri në mes të shekullit të 19-të, larja e duarve nuk ishte një praktikë rutinë.

Qëllimi i larjes kirurgjikale të duarve

Objektivi kryesor i larjes kirurgjikale të duarve është minimizimi i ngarkesës së mikrobeve (sidomos baktereve) që mund të gjenden në lëkurën e duarve dhe krahëve të ekipit kirurgjikal.

Disa njerëz vënë në dyshim rëndësinë e larjes së duarve pasi që kirurgët mbajnë doreza. Sidoqoftë, këto doreza latex janë të brishta dhe nganjëherë mund të paraqesin pore mikroskopike që, megjithëse nuk lejojnë kalimin e gjakut dhe lëngjeve të tjerë, përbëjnë një derë të shkëlqyeshme për mikrobet që jetojnë në lëkurën e kirurgut. Përveç kësaj, ekziston rreziku që një dorezë të shkëputet nga çdo shkak: nga defektet e prodhimit deri te prerjet aksidentale me material të mprehtë. Për shkak të sa më sipër, jo vetëm që është e rëndësishme larja kirurgjikale e duarve, por është gjithashtu linja e parë e mbrojtjes në luftën kundër infeksioneve postoperative.⁽⁷⁾

Dihet gjerësisht se mikroorganizmat saprofitikë jetojnë në lëkurë, por në rastin e personelit të kujdesit shëndetësor, bakteret dhe kërpudhat patogjene (të afta të shkaktojnë infeksione) gjithashtu mund të gjenden që, megjithëse nuk i prekin ato drejtpërdrejt, mund të transmetohen tek pacientët. Prandaj vihet theksi te rëndësia e larjes së duarve para dhe pas vlerësimit të pacientëve, duke qenë veçanërisht e rëndësishme në rastin e procedurave invazive siç është operacioni.

Pittet (2001) gjatë vëzhgimit të infermierëve ka identifikuar disa nga faktorët që ndikojnë negativisht në zbatimin e protokollit të higjenës së duarve. Sipas tij mungesa e stafit, ngarkesa e madhe në punë, kohë e pamjaftueshme, acarimi i lëkurës, mungesa e informacionit dhe besimi se përdorimi i dorashkave shmang nevojën për higjenën e duarve janë ndër faktorët kryesorë. (8)

Sjellja individuale ndikon në zbatimin e protokollit të higjenës së duarve. Gjetjet e studimit të Trunell dhe White.J(2005), pas një vëzhgimi të praktikës së higjenës së duarve dëshmuar se 40% e punonjësve të kujdesit shëndetsor zbatojnë rregullat e higjenës së duarve. (9)

Kurvinen & Routamaa(2006) zbuluan se pavarësisht se sjellja individuale është e vështirë të ndryshohet ajo mund të përmirësohet me kalimin e kohës nga kolegët , eprorët. (10)

Procesi

Larja kirurgjikale e duarve duhet të zgjasë rreth 5 minuta. Kjo është e standardizuar dhe duhet të bëhet gjithmonë në të njëjtën mënyrë dhe duke ndjekur të njëjtën sekuencë. Më poshtë përshkruhet procedura hap pas hapi për larjen kirurgjikale të duarve:

- Hapni furçën kirurgjikale.
- Thith atë në një solucion antiseptik (nëse furça nuk është më e zhytur në të).
- Ndizni ujin.
- Vendosni duart nën çezmën me majat e gishtërinjve drejt tavanit dhe bërrylat drejt fundit të lavamanit.
- Lëreni ujin të rrjedhë për të lagur të gjithë lëkurën e gishtërinjve, duarve dhe parakrahëve; uji duhet të kullojë nga gishtat në bërryla.

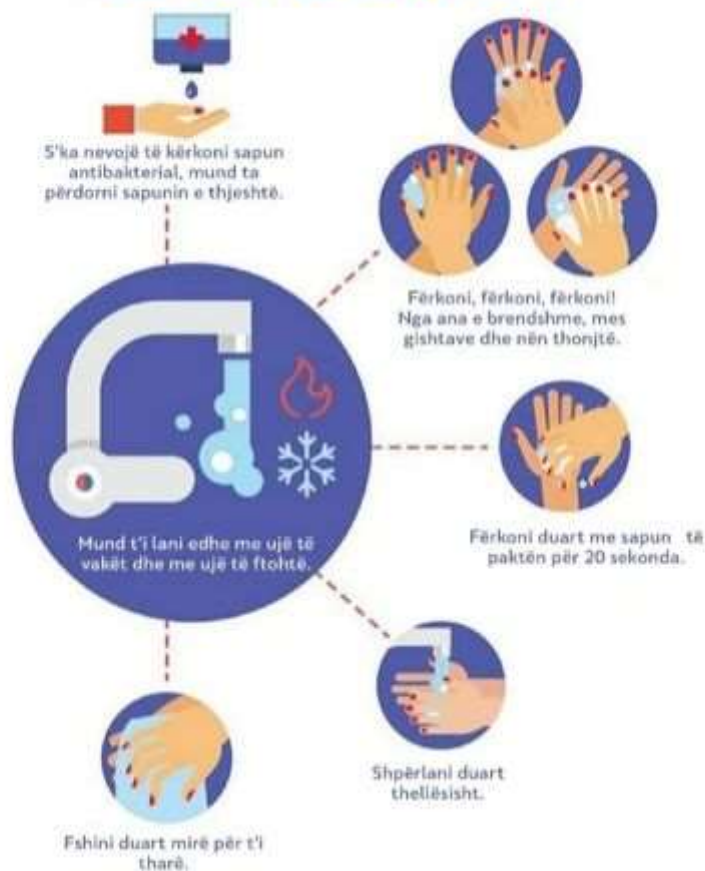
Larja e thjeshtë e duarve me uje e sapun

Pastrimi i thjeshtë i duarve - Gjatë pastrimit të thjeshtë të duarve, duhet që së paku 10 sekonda të fërkohet mekanikisht gjithë sipërfaqja e duarve të shkumëzuara me sapun të thjeshtë me teknikë të definuar.(11) Pastaj duart shpërlahen nën vrushkullin e ujit dhe teren me palomë. Nëse s'ka ujë rrjedhës, përdoret shishe e pastër me ujë.

Shishja (ose vazoja) duhet të pastrohet dhe uji ndërrohet pas çdo përdorimi. Po ashtu, si alternativë mund të përdoret një kazan i ngritur lart dhe i pajisur me çep. Në mungesë të palomave, mund të përdoren edhe peshqirat, mirëpo ata nuk bën të përdoren kolektivisht dhe pas përdorimit ata duhet të hudhen në qeskën e larjes në lavatore.

Nëse furnizimi me ujë është jo i rregullt, në ato vende preferohet që uji të deponohet në enë të mëdha. Uji nuk duhet të përmbajë agjensë infektive

SI T'I LANI DUART?

Larja e duarve me uje e sapun

Pastrimi higjienik ose fërkimi me alkool behet ne keto raste:

- Para dhe pas përkujdesjes ndaj të sëmurit,
- Para kryerjes së procedurave invazive,
- Para përkujdesjes për të sëmurët e ndieshëm në infeksion (p.sh. ata që kanë imunitet të komprometuar),
- Para dhe pas përpunimit të plagëve, kateterëve urinarë dhe pajisjeve të tjera qëndrimgjata
- Para dhe pas bartjes së dorëzave,
- Pas kontaktit me gjak, sekrete dhe pas procedurave në të cilat pritet kontaminim me mikroorganizma,
- Pas kontaktit me të sëmurët që janë të kolonizuar me mikroorganizma patogjenë. Spitalorë (siç janë S. aureus rezistent në meticilinë, Klebsiella mulirezistente). Metoda

më efikase dhe më shpejtë e dekontaminimit të duarve është fërkimi i tyre me alkool, mundësisht prej enës së veçantë që ndodhet pranë shtratit të të sëmurit.

- Para të gjitha ndërhyrjeve kirurgjike

2.4 Studime

Më poshtë do të paraqesimi disa gjetje interesante nga disa studime aktuale

Kelcikova et al (2012) arritën në përfundimin se edukimi i higjenës së duarve është një kontribues i rëndësishëm në parandalimin e infeksioneve . Sipas Kelcikovës (2012) pa edukimin e duhur të kryerjes së higjenës së duarve asnjë nga teknikat nuk mësohet në mënyrë korrekte. Ai shprehet se të marrësh njohuritë e duhura mbi diçka aq të thjeshtë sic është dhe larja e duarve ka potencialin për të parandaluar shumë infeksione. (13)

Një studim i realizuar në 2018-2019 kishte si qëllim të përcaktonte perceptimet e infermierëve të njësisë të kujdesit intensive në lidhje me higjenën e duarve. U morr një kampion prej 700 infermierësh (N=700). Mjetet e grumbullimit të të dhënave, duke përfshirë një pyetësor mbi karakteristikat demografike dhe profesionale, dy pyetësorë të Organizatës Botërore të Shëndetësisë mbi njohuritë dhe perceptimin e higjenës së duarve, dhe pjesa e dytë e pyetësorit të KAP -it në lidhje me qëndrimin ndaj higjenës së duarve, u janë dhënë të gjithë punonjësve infermierë duke iu referuar njësive të kujdesit intensiv , në mënyrë që ata t'i përfundojnë ato dhe të japin rezultatet. Analiza e të dhënave u krye duke përdorur programin statistikor SPSS, versioni 20. Nga të gjithë punonjësit e infermierisë që morën pjesë në studim, 56.6% kishin njohuri të mira për higjenën e duarve, 71.3% një qëndrim të paanshëm ose neutral ndaj kësaj praktike dhe 64.5% një perceptim të lartë të saj. Një marrëdhënie statistikisht e rëndësishme u mor midis dijes dhe arsimit ($P = 0.029$), perceptimit dhe moshës ($P = 0.002$), përvojës së punës ($P = 0.029$) dhe lagjes së vendit të punës ($P = 0.014$). Si konkluzion u arrit në përfundimin se higjena e duarve është tepër e rëndësishme në parandalim të infeksioneve si dhe është gjithashtu e nevojshme të identifikohen faktorët që ndikojnë në promovimin e perceptimit dhe qëndrimin pozitiv midis punonjësve të infermierisë në lidhje me higjenën e duarve. (14)

Mohammed AL Mohaithef (2020) realizoi një studim qëllimi i të cilit ishte të vlerësojë praktikën e higjienës së duarve midis infermierëve që punojnë në spitale në Mbretërinë e Arabisë Saudite. Ai mori një kampion prej 300 infermierësh (N=300). Studimi zbuloi se 65.4% e pjesëmarrësve ndjekin një praktikë të mirë të higjienës së duarve. Gjithashtu ata infermierë që tregohen më korrektë në zbatimin e protokollit të higjienës së duarve janë femra. (15)

Higjiena e duarve është masa më e thjeshtë dhe më efektive për parandalimin e infeksioneve të lidhura me kujdesin shëndetësor. Megjithë thjeshtësinë e kësaj procedure higjiena e duarve është shumë e ulët sipas përfundimeve të Sands. M(2020) pas realizimit të një ankete me infermierë në disa spitale amerikane. Për studiuesit ishte e rëndësishme të kushtohet vëmendje edhe disa faktorëve që shpesh lihen në harresë siç janë siguria në punë, niveli i edukimit stresi etj. Nëse krijojmë në punë një klimë me një frymë positive duke larguar stresin infermierët do të jenë në gjendje të përmirësohen. (16)

3. Metodologjia

3.1 Prezantimi i studimit

Qëllimi

Qëllimi i këtij studimi është të hulumtojmë dhe të vlerësojmë rëndësinë që ka për infermierët zbatimin e protokollit të higjenës së duarve.

Objektivat

Të identifikojmë njohuritë që zotërojnë infermierët në lidhje me higjenën e duarve.

Të vlerësojmë kushtet dhe mundësitë që u ofrohen infermierëve për të zbatuar me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

Të identifikojmë sjelljet që kryejnë infermierët në funksion të protokollit të higjenës së duarve.

Shprehjen e konkluzioneve dhe rekomandimeve për tu ardhur në ndihmë infermierëve për të përmirësuar sjelljet e tyre dhe për të vlerësuar rëndësinë e këtij procesi.

Lloji i studimit

Studim *deskriptivo-analitik*, Kros-seksional

Hipotezat

Hipoteza 1 => Sa më tepër njohuri të kenë infermierët në lidhje me higjenën e duarve aq më të prirur janë ata të kryejnë sjelljet e duhura në zbatim të protokollit.

Hipoteza 2: => Sa më tepër kushte dhe mundësi tu ofrohen infermierëve aq më të motivuar janë ata të zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

3.2 Kampioni dhe procedura e përzgjedhjes së tij

Ky studim u realizua në qytetin e Fierit, ku u përzgjedh një kampion prej 100 infermierësh në spitalin rajonal të këtij qyteti.

Së pari u morr një informacion i detajuar për pavionet dhe numrin e infermierëve që ofrojnë shërbim në këtë spital.

Përzgjedhja e infermierëve që morrën pjesë në këtë studim u bë në mënyrë rastësore.

18% e kampionit ishte pjesë e pavionit të kirurgjisë, 11% e tyre u përzgjedh në pavionin e patologjisë. Ndërkohë që infermierët në urgjencë përbën 28% të kampionit. Në të njëjtën % përkatësisht 28% u morrën edhe nga pediatria. 5% ishin pjesë e ORL-së dhe pjesa e mbetur konkretisht 10% nga infektivi.

Së fundmi në rast se një infermier nuk dëshironte të ishte pjesë e këtij studimi zëvendësohej me një infermier tjetër.

Përgjigjet e dhëna u përdorën thjesht për qëllime studimi dhe u ruajt anonimati. Në pyetësor nuk kërkohej identiteti i infermierit.

3.3Instrumenti

Instrumenti i përdorur në këtë studim është **COM-B Hand Hygiene Behaviour Questionnaire**

Autorë të këtij pyetësori janë Paul O'Connor dhe Sinead Lydon

Qëllimi i këtij pyetësori është të identifikojë faktorët që ndikojnë në sjelljet që infermierët kryejnë në zbatim të protokollit të higjienës së duarve.

Përpara se infermierët të plotësonin këtë pyetësor atyre u kërkuua një informacion në lidhje me disa të dhëna socio- demografike.

Të dhënat demografike	Përshkrimi	Lloji i variablave
Pavioni	Njësia ku u bë përzgjedhja e infermierëve	Variabël nominale
Eksperiencia në punë	Përvoja e tyre në punë, në vite	Variabël ordinale
Niveli arsimor	Vitet e edukimit në shkollë	Variabël ordinale

Ndërkohë që pyetësori synonte të maste 4 fusha:

- Njohuritë
- Mundësitë
- Motivimin
- Sjelljen

Për secilin pohim të secilës fushë ata duhet të qarkonin një nga numrat e një shkalle që varioonte si mëposhtë.

1	2	3	4	5
Plotësisht jo dakord	Jo dakord	Deri diku dakord	Dakord	Plotësisht dakord

Besueshmëria

Besueshmëria e këtij instrumenti është e lartë pasi ka një koeficient $\alpha = 0,983$.

Faza e pilotimit

Përshtatja e instrumentit në gjuhën shqipe u realizua nga dy persona . Pas përcaktimit të variantit përfundimtar ky instrument u pilotua te 10 infermierë për të parë shkallën e kuptueshmërisë së

tij. Përsa i përket pyetësorit vetëm një infermier nga dhjetë kishin probleme të vogla me kuptueshmërinë e tij .

3.5 Analiza e të dhënave

Të dhënat e mbledhura nga pyetësorët u futën në një bazë të dhënash duke përdorur paketën statistikore, SPSS 25.

Të dhënat u futën në bazën e të dhënave nga një person i vetëm.

Analiza e të dhënave konsistonte në një analizë deskriptive të realizuar nëpërmjet programit SPSS, duke llogaritur :

- frekuencat
- mesataret
- përqindjet
- crosstabulimet

Statistika e përfshirë në këtë program bazë është korrelacioni.

3.6 Limitet e studimit

- Ky studim u përqëndrua vetëm në spitalin rajonal të qytetit të Fierit.
- U përzgjedh një kampion prej 100 infermierësh, një numër relativisht i vogël për të përgjithësuar rezultatet për gjithë popullatën.
- Instrumenti i përdorur është i pastandartizuar për kulturën tonë.

3.7 Çështje ligjore dhe etike

- Marrja e lejes specifike për realizimin e studimit
- Ruajtja e kofidencialitetit
- Realizimi i detyrës për qëllime studimi

4 Rezultatet

4.1 Karakteristikat e kampionit

Në këtë studim morren pjesë 100 infermierë, të cilët u përzgjedhën në disa pavione në Spitalin Rajonal të qytetit të Fierit.

Për të patur një kampion sa më përgjithësues dhe një larmishmëri në përgjigje u vendos që të merreshin infermierë nga disa pavione

		pavioni i infermiereve			
		Frekuenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	kirurgji	18	18,0	18,0	18,0
	patologji	11	11,0	11,0	29,0
	urgjence	28	28,0	28,0	57,0
	pediatri	28	28,0	28,0	85,0
	orl	5	5,0	5,0	90,0
	infektiv	10	10,0	10,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 1: Pavioni i infermiereve

Të dhënat e paraqitura në tabelë dhe në grafikun e mëposhtëm na demostrojnë se 18% e kampionit ishte pjesë e pavionit të kirurgjisë, 11% e tyre u përzgjedh në pavionin e patologjisë.

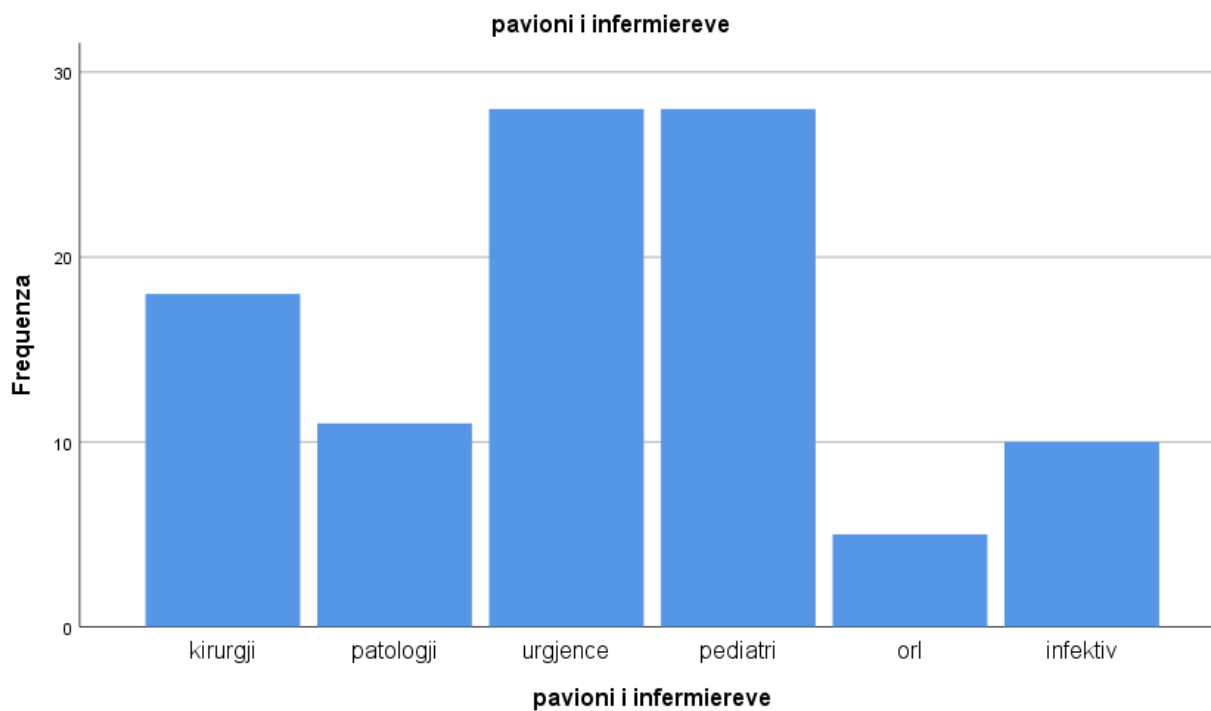
Ndërkohë që infermierët në urgjencë përbën 28% të kampionit.

Në të njëjtën % përkatësisht 28% u morrën edhe nga pediatria.

5% ishin pjesë e ORL-së dhe pjesa e mbetur konkretisht 10% nga infektiv.

Për të patur një panoramë më të qartë rezultatet e tabelës së mësipërme janë paraqitur edhe në mënyrë grafike.

Grafiku

Grafiku 1: Pavioni i infermierëve

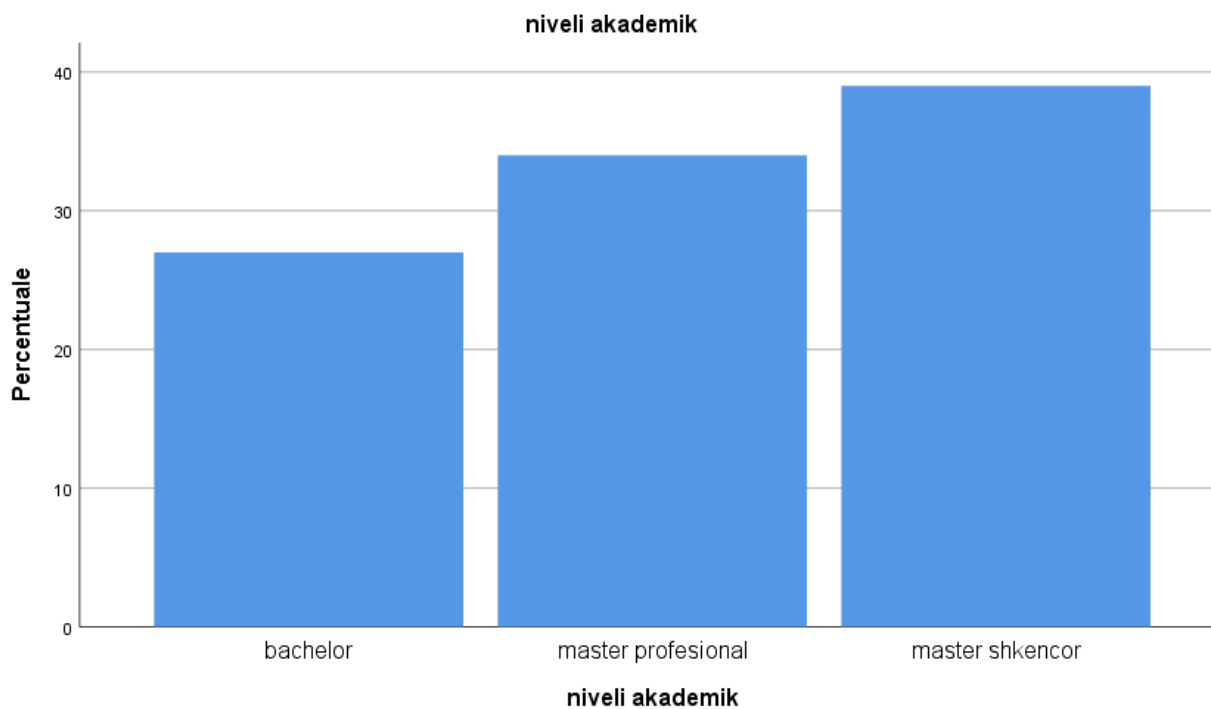
Infermierët e përzgjedhur në këtë studim u pyetën në lidhje me nivelin e tyre akademik.

niveli akademik

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	bachelor	27	27,0	27,0	27,0
	master profesional	34	34,0	34,0	61,0
	master shkencor	39	39,0	39,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 2: Niveli akademik

Në bazë të të dhënave informohemi se 27% e infermierëve janë të nivelit bachelor, 34% me master profesional dhe pjesa më e madhe e tyre, përkatësisht 39% janë me master shkencor.

Grafiku 2: Niveli akademik

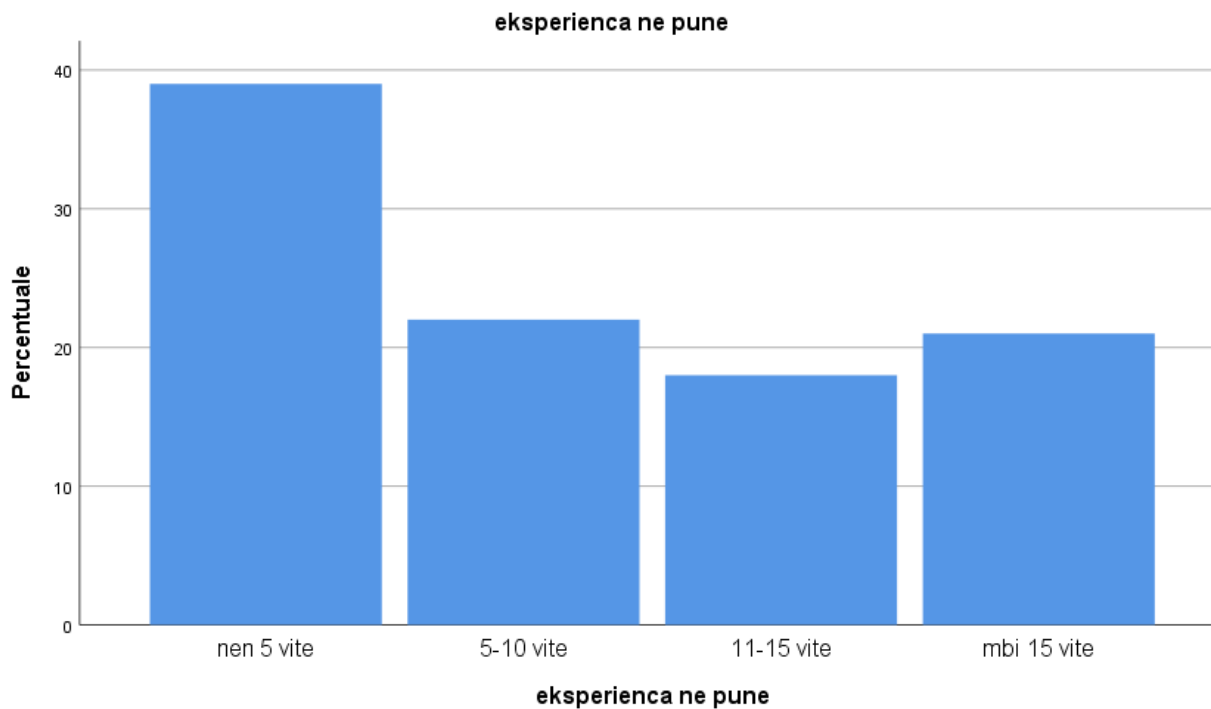
Infermierët kishin vite të ndryshme eksperience në punë.

eksperienca ne pune

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	nen 5 vite	39	39,0	39,0	39,0
	5-10 vite	22	22,0	22,0	61,0
	11-15 vite	18	18,0	18,0	79,0
	mbi 15 vite	21	21,0	21,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 3: Eksperienca në punë

39% e infermierëve të përzgjedhur për të qenë pjesë e këtij kampioni kishin nën 5 vite përvojë në punë, 22% kishin 5-10 vite eksperiencë. 11-15 vite përbënin 18% e kampionit dhe mbi 15 vite në punë kishin 25% e kampionit.

Grafiku 3: Eksperienca në punë

Analiza e besueshmërisë Cronbach' s Alpha

Statistiche di affidabilità

Alpha di Cronbach	N. di elementi
,983	22

Tabela 4: Alpha Cronbach

Analiza e besueshmërisë Cronbach's Alpha është një analizë statistikore e cila përdoret në teste për të verifikuar qëndrueshmërinë e pyetësorit, sa ngushtësisht të lidhura janë me njëra-tjetren pyetjet e pyetësorit.

Koeficienti Alpha merr vlerë nga -1 në 1. Sa më afër 1-shit të jetë kjo vlerë aq më i besueshëm është pyetësori.

Nga rezultatet e paraqitura në tabelën e mësipërme, analiza e besueshmërisë ose e qëndrueshmërisë tregoi se instrumenti Hand Hygiene Behaviour Questionnaire kishte një Cronbach's Alpha të lartë $\alpha = 0.98$

Të dhënat përshkruese të variablave

Statistiche descrittive					
	N	Minimo	Massimo	Media	Deviazione std.
higjenaeduarve	100	33,00	110,00	67,2800	21,83690
Numero di casi validi (listwise)	100				

Tabela 5 : Të dhënat përshkruese të variablave

Ajo që vihet re nga tabela është se në lidhje me instrumentin, pikët minimale janë 33 kurse ato maksimale janë 110 , me një mesatare 67.28 dhe një devijim standart 21.83 Këto të dhëna tregojnë se ka një variacion të lartë pikësh . Ata infermierë që kanë pikë mbi mesataren janë më të prirur ti zbatojnë me përpikmëri rregullat për higjenën e duarve.

Në grupin e pyetjeve të mëposhtme do të marrim informacion për njohuritë që infermierët zotërojnë në lidhje me higjenën e duarve.

Njohuritë

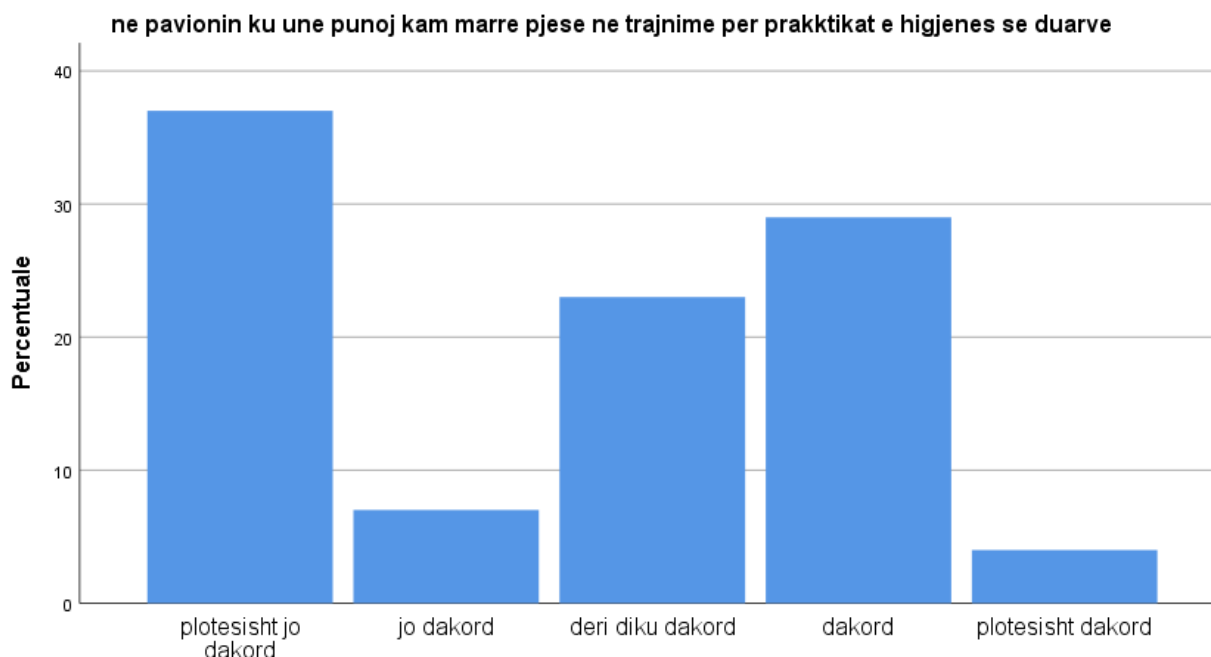
1a) Në pavionin ku unë punoj kam marrë pjesë në trajnime për praktikatat e higjenës së duarve.

ne pavionin ku une punoj kam marre pjese ne trajnime per praktikatat e higjenes se duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	37	37,0	37,0	37,0
	jo dakord	7	7,0	7,0	44,0
	deri diku dakord	23	23,0	23,0	67,0
	dakord	29	29,0	29,0	96,0
	plotesisht dakord	4	4,0	4,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 6: Pjesmarrja në trajnime

Në bazë të të dhënave të paraqitura në tabelë marrim informacionin se 37% e infermierëve janë plotësisht jo dakord me faktin se ata marrin pjesë në trajnime për praktikatat e higjenës së duarve. 7% janë jo dakord. 23% janë deri diku dakord me pohimin se ata marrin pjesë në trajnime. 29% janë dakord se në pavionin ku ata punojnë trajnohen në lidhje me higjenën e duarve dhe vetëm 4% janë plotësisht dakord.

ne pavionin ku une punoj kam marre pjese ne trajnime per praktikat e higjenes se duarve

Grafiku 4: Pjesmarrja në trajnime

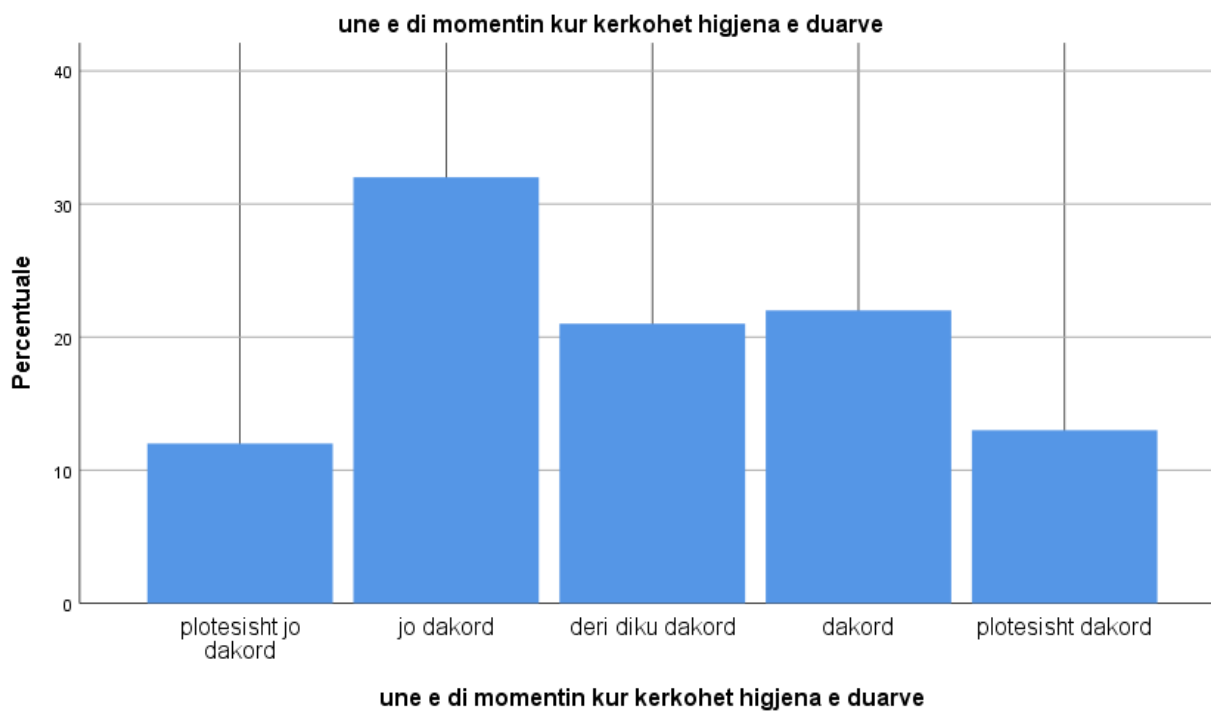
1b) Unë e di momentin kur kërkohet higjena e duarve.

une e di momentin kur kerkoheh higjena e duarve

		Frekuenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	12	12,0	12,0	12,0
	jo dakord	32	32,0	32,0	44,0
	deri diku dakord	21	21,0	21,0	65,0
	dakord	22	22,0	22,0	87,0
	plotesisht dakord	13	13,0	13,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 7: Njohuri mbi higjenën e duarve

12% e infermierëve sipas informacionit që marrim nga tabela dhe grafiku shprehen se ata janë plotësisht jo dakord me faktin se ata e dinë momentin kur kërkohet higjena e duarve. 32% shprehen jo dakord, 21% janë deri diku dakord me faktin se ata e dinë momentin kur kërkohet higjena e duarve. 22% janë dakord dhe pjesa e mbetur përkatësisht 13% shprehen se janë plotësisht dakord.

Grafiku 5: Njohuri mbi higjenën e duarve

1c) Unë e realizoj me lehtësi higjenën e duarve.

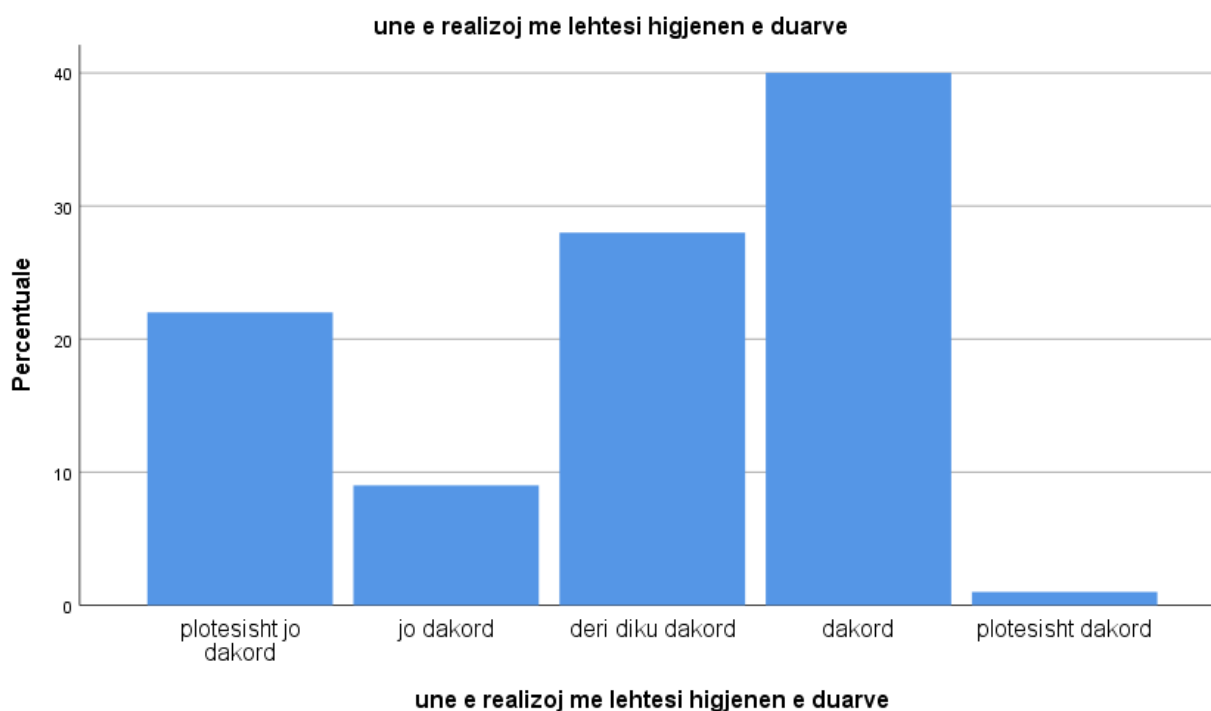
une e realizoj me lehtesi higjenen e duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	22	22,0	22,0	22,0
	jo dakord	9	9,0	9,0	31,0
	deri diku dakord	28	28,0	28,0	59,0
	dakord	40	40,0	40,0	99,0
	plotesisht dakord	1	1,0	1,0	100,0
Totale		100	100,0	100,0	

Tabela 8: Realizimi me lehtësi i higjenës së duarve

Sipas rezultateve në tabelë dhe në grafikun e mëposhtëm shohim një diversitet në përgjigjet e dhëna prej infermierëve. 22% e infermierëve pohojnë se janë plotësisht jo dakord me faktin se ata e realizojnë me lehtësi higjenën e duarve, 9% janë jo dakord dhe 28% deri diku dakord. Këto të dhëna na lejojnë të interpretojmë se ndoshta ata nuk kanë kushtet e duhura për ta

realizuar këtë proces me lehtësi. Megjithatë pjesa më e madhe e infermierëve përkatësisht 40% shprehen se janë dakord me pohimin dhe 1% është plotësisht dakord.

Grafiku 6: Realizimi me lehtësi i higjenes së duarve

1d) Në pavionin tim e kam të lehtë ti përmbahem rekomandimeve të higjenes së duarve.

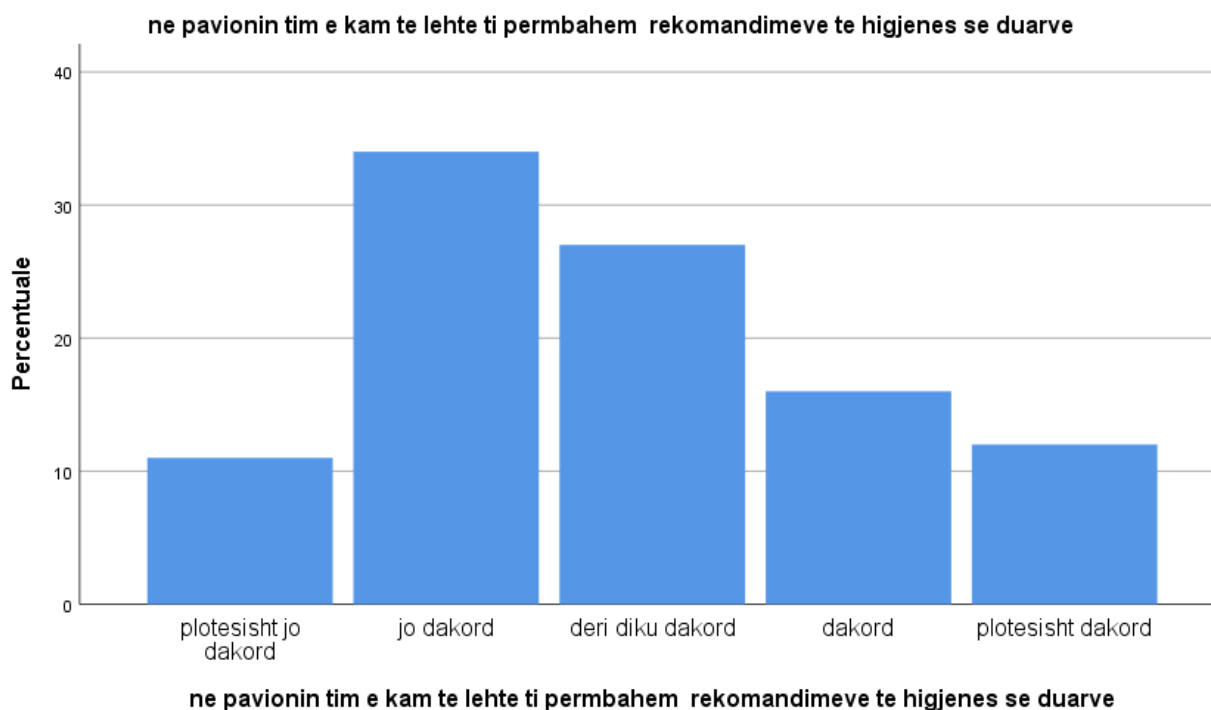
ne pavionin tim e kam te lehte ti permbahem rekomandimeve te higjenes se duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	11	11,0	11,0	11,0
	jo dakord	34	34,0	34,0	45,0
	deri diku dakord	27	27,0	27,0	72,0
	dakord	16	16,0	16,0	88,0
	plotesisht dakord	12	12,0	12,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 9: Përmbajtja e rekomandimeve

Ti përmbahen rekomandimeve për higjenen e duarve nuk është e lehtë për një pjesë të mirë të infermierëve pasi 11% e tyre pohojnë se ata janë plotësisht jodakord dhe 34% jo dakord. 16% e tyre janë dakord.

Grafiku 7: Përmbajtja e rekomandimeve

Më poshtë do të shikojmë sesi janë përgjigjur infermierët sipas pavioneve në lidhje me këtë pohim.

Tavola di contingenza ne pavionin tim e kam te lehte ti permbahem rekomandimeve te higjenes se duarve * pavioni i infermiereve

Conteggio

		pavioni i infermiereve						Totale
		kirurgji	patologji	urgjence	pediatri	orl	infektiv	
ne pavionin tim e kam te lehte ti permbahem rekomandimeve te higjenes se duarve	plotesisht jo dakord	4	1	4	0	1	1	11
	jo dakord	5	3	9	10	3	4	34
	deri diku dakord	3	4	8	11	0	1	27
	dakord	5	1	3	5	1	1	16
	plotesisht dakord	1	2	4	2	0	3	12
Totale		18	11	28	28	5	10	100

Tabela 10: Zbatimi i rekomandimeve të higjenes sipas pavioneve

Tabela e mësipërme na dëshmon se pjesa më e madhe e infermierëve që janë plotësisht jodakord me faktin se u përmbahen me lehtësi rekomandimeve u përket pavionit të kirurgjisë dhe urgjencës. Të dhëna të tilla na japin mundësinë të interpretojmë se një gjë e tillë mund të lidhet me ngarkesën më të madhe të punës.

1e) Unë di të bëj një larje të plotë të duarve.

		une di te bej nje larje te plote te duarve			
		Frekuenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	12	12,0	12,0	12,0
	jo dakord	26	26,0	26,0	38,0
	deri diku dakord	17	17,0	17,0	55,0
	dakord	42	42,0	42,0	97,0
	plotesisht dakord	3	3,0	3,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

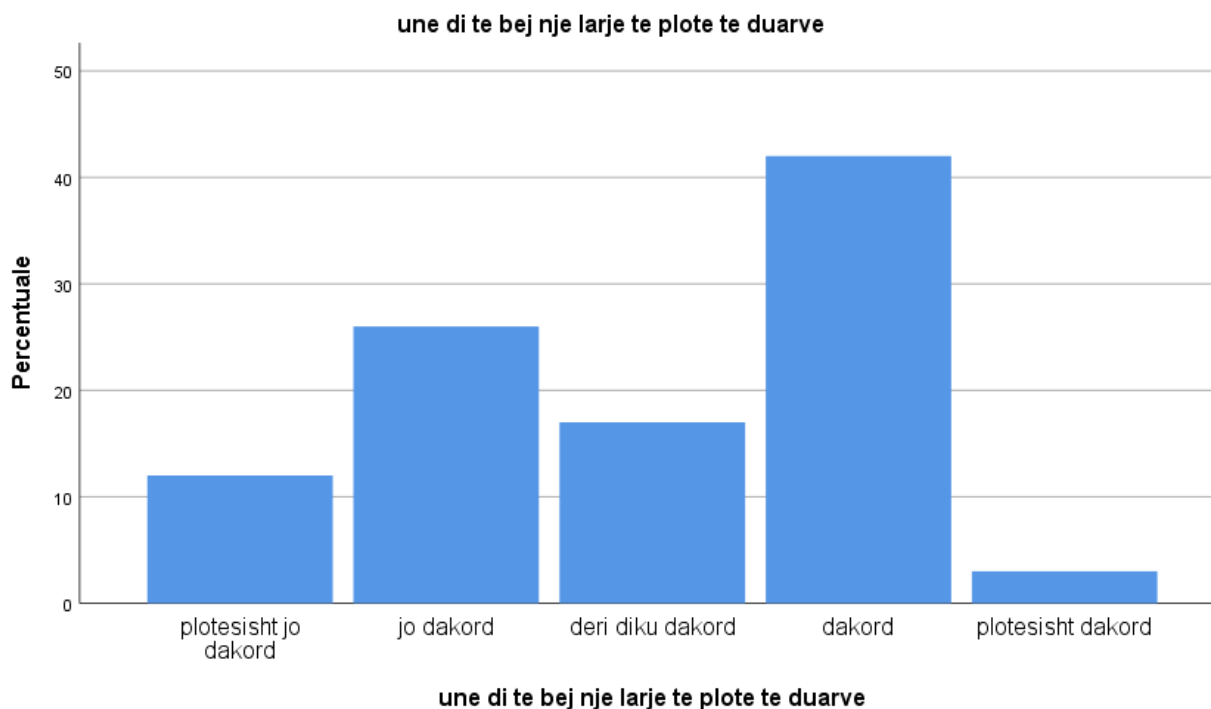
Tabela 11: Realizimi i plotë i larjes

Nga të dhënat e mësipërme marrim informacionin se pjesa më e madhe e infermierëve , 42% e tyre i kanë mundësitë në pavionin e tyre të kryejnë një larje të plotë të duarve.

Vetëm 3% shprehen se janë plotësisht dakord në lidhje me këtë pohim.

26% pohojnë se nuk janë dakord dhe është edhe një pjesë rreth 17% që nuk pajtohen deri në fund me këtë pohim duke deklaruar se janë deri diku dakord përse i përket faktit të të realizuarit një larje të plotë të duarve

Rezultatet e demonstruara në tabelën e mësipërme do ti shohim të paraqitura edhe në mënyrë grafike me qëllim që të kemi një panoramë sa më të plotë në lidhje me përgjigjet e dhëna prej infermierëve.

Gafiku 8: Realizimi i plotë i larjes

Në grupin e pyetjeve të mëposhtme do të marrim informacion për mundësitë që infermierët kanë në lidhje me higjenën e duarve.

Mundësitë

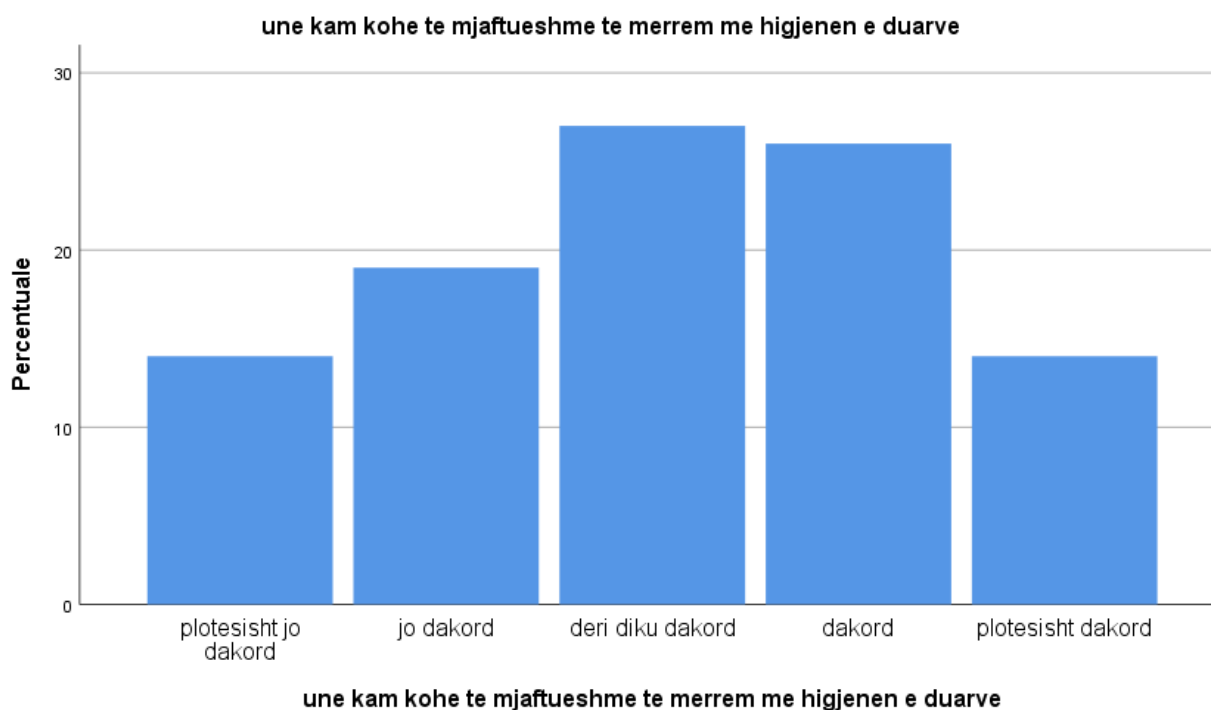
2a) Unë kam kohë të mjaftueshme të merrem me higjenën e duarve .

une kam kohe te mjaftueshme te merrem me higjenen e duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	14	14,0	14,0	14,0
	jo dakord	19	19,0	19,0	33,0
	deri diku dakord	27	27,0	27,0	60,0
	dakord	26	26,0	26,0	86,0
	plotesisht dakord	14	14,0	14,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 12: Koha në dispozicion

Të dhënaat e paraqitura në tabelë dhe në grafik na dëshmojnë se kemi një shpërndarje të përgjigjeve ku përqindjen më të lartë e gjejmë te alternativa deri diku dakord, këtë pohim e kanë përfaqëuar 27% e kampionit. Kjo paqartësi në përgjigje mund të vij prej ngarkesës në punë që i bënë ata të mos kenë shumë kohë në dispozicion.

Grafiku 9: Koha në dispozicion

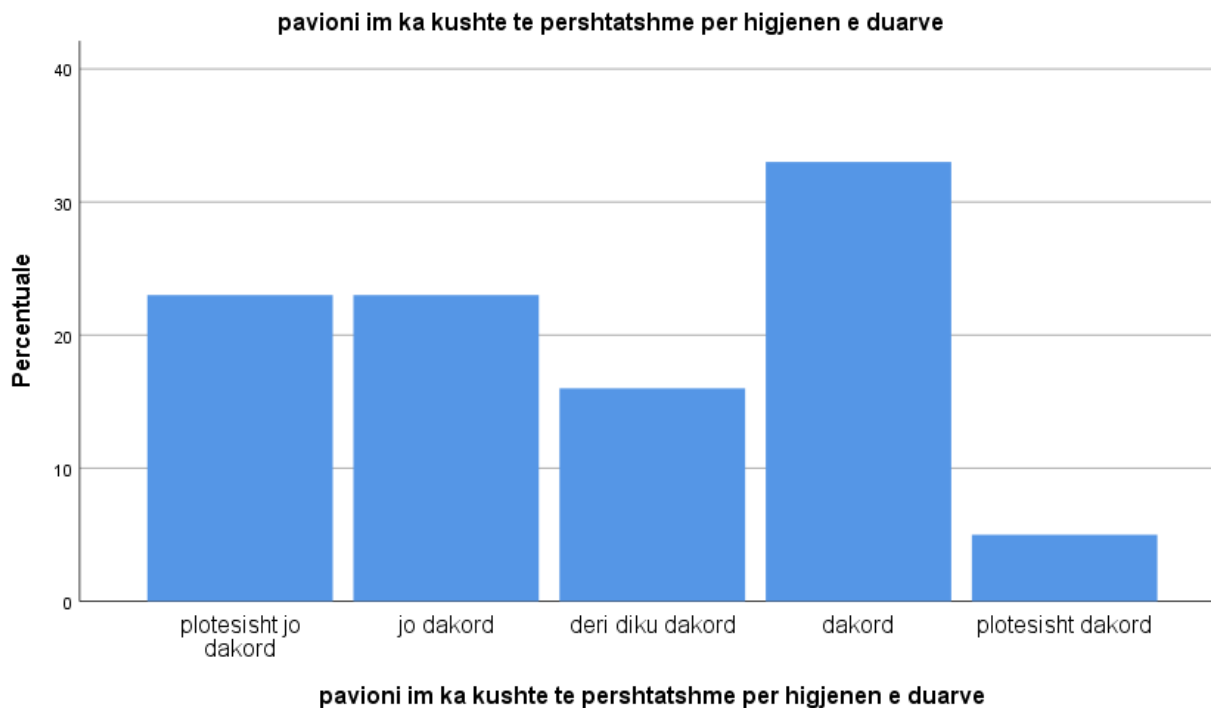
2b) Pavioni im ka kushte të përshtatshme për higjenën e duarve.

pavioni im ka kushte te pershtatshme per higjenen e duarve

		Frekuenca	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	23	23,0	23,0	23,0
	jo dakord	23	23,0	23,0	46,0
	deri diku dakord	16	16,0	16,0	62,0
	dakord	33	33,0	33,0	95,0
	plotesisht dakord	5	5,0	5,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 13: Kushte të përshtatshme në pavion

Edhe në këtë rast kemi një larmishmëri mendimesh të cilat përplasen me njëra-tjetrën , pasi 23% e infermierëve janë plotësisht jo dakord , 23% sërish janë jo dakord. 16 shprehen deri diku dakord dhe pastaj 33% pohojnë se janë dakord dhe pastaj pjesa tjetër e tyre pra 5% janë plotësisht dakord.

Grafiku 10: Kushte të përshtatshme në pavion

Më poshtë do të shohim se çfarë pavioni i përkasin ata infermierë të cilët janë plotësisht jo dakord që pavioni ku ata punojnë ka kushte të përshtatshme për higjenën e duarve.

**Tavola di contigenza pavioni im ka kushte te pershtatshme per higjenen e duarve *
pavioni i infermiereve**

Conteggio

		pavioni i infermiereve						Totale
		kirurgji	patologji	urgjence	pediatri	orl	infektiv	
pavioni im	plotësisht jo dakord	6	1	8	4	3	1	23
ka kushte te	jo dakord	2	3	5	9	1	3	23
pershtatshm	deri diku dakord	1	2	5	7	1	0	16
e per	dakord	7	4	9	8	0	5	33
higjenen e	plotësisht dakord	2	1	1	0	0	1	5
duarve								
Totale		18	11	28	28	5	10	100

Tabela 14: Kushte të përshtatshme sipas pavionit

Pavarësisht larmishmërisë në përgjigje, të dhënat e mësipërme na informojnë se pjesa më e madhe e infermierëve që janë shprehur se janë plotësisht jo dakord me pohimin se pavioni i tyre ka kushte të përshtatshme i përkasin urgjencës.

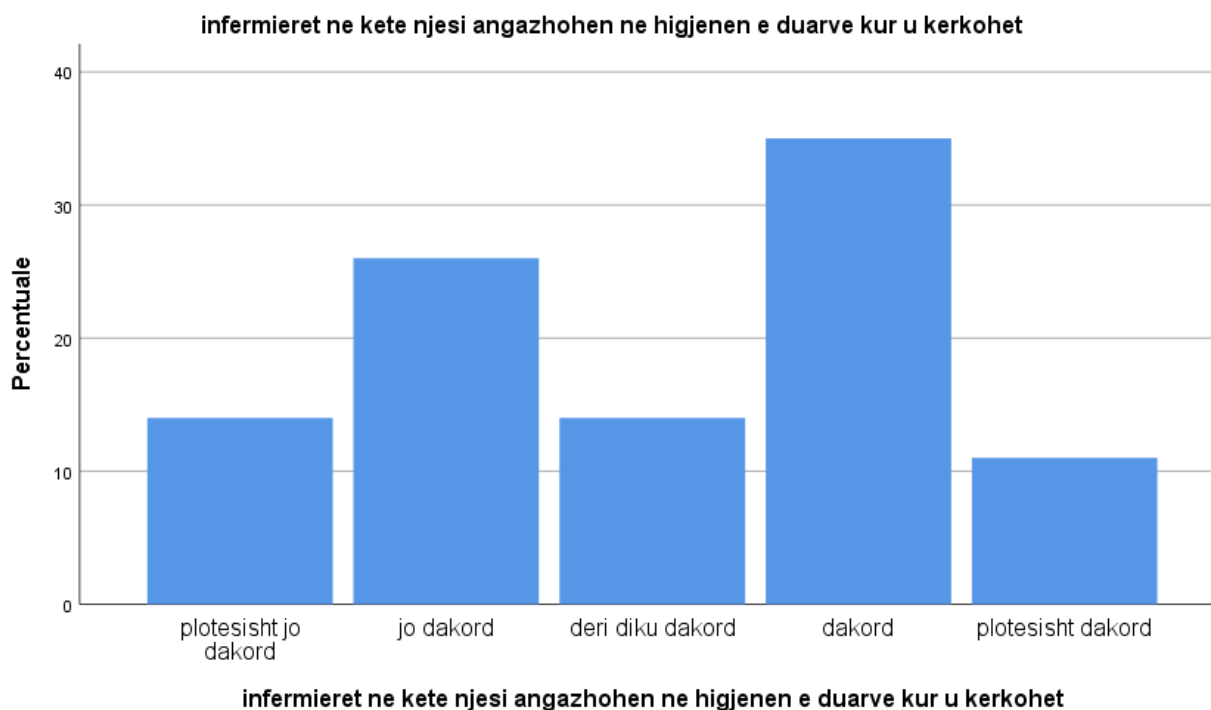
2c) Infermierët në këtë njësi angazhohen në higjenën e duarve kur u kërkohet.

infermieret ne kete njesi angazhohen ne higjenen e duarve kur u kerkohet

		Frekuenca	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulative
Valido	plotesisht jo dakord	14	14,0	14,0	14,0
	jo dakord	26	26,0	26,0	40,0
	deri diku dakord	14	14,0	14,0	54,0
	dakord	35	35,0	35,0	89,0
	plotesisht dakord	11	11,0	11,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 15: Angazhimi i infermierëve

Sipas të dhënave të paraqitura më lartë marrim infomacionin se 35% e infermierëve shprehen se janë dakord me pohim se infermieret angazhohen në higjenën e duarve kur u kërkohet.

Grafiku 11: Angazhimi i infermierëve

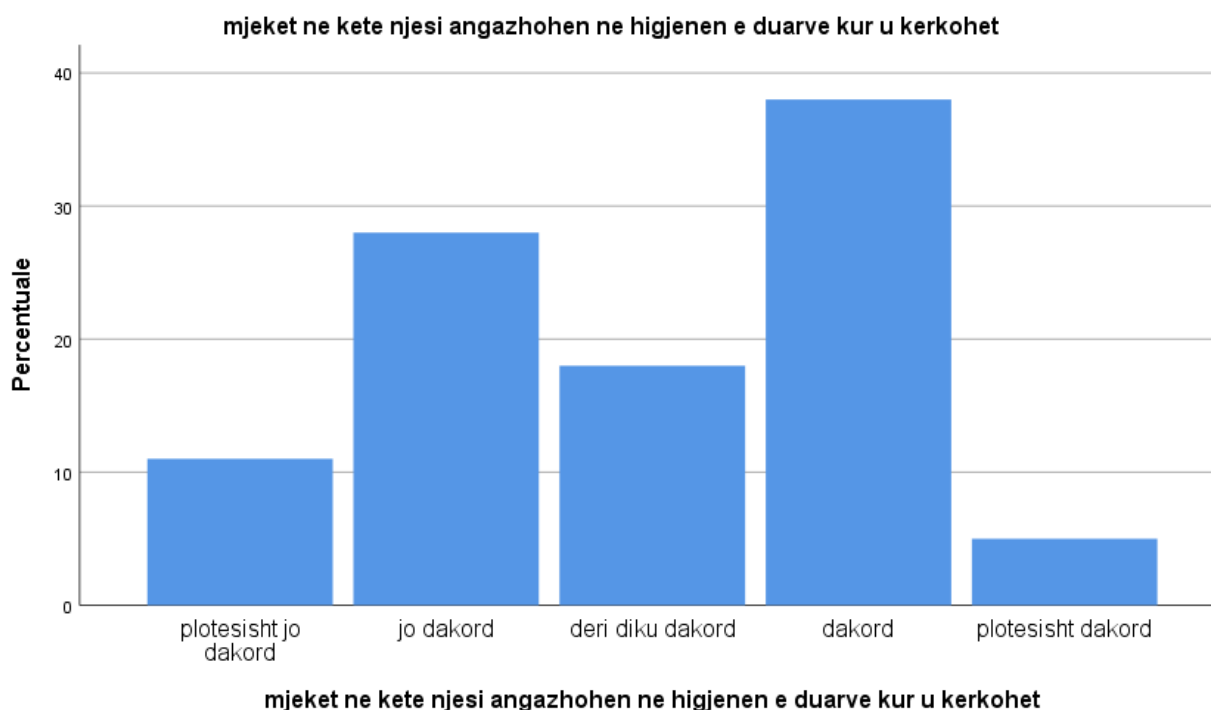
2d) Mjekët në këtë njësi angazhohen në higjenën e duarve kur u kërkohet.

mjeket ne kete njesi angazhohen ne higjenen e duarve kur u kerkohet

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	11	11,0	11,0	11,0
	jo dakord	28	28,0	28,0	39,0
	deri diku dakord	18	18,0	18,0	57,0
	dakord	38	38,0	38,0	95,0
	plotesisht dakord	5	5,0	5,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 16: Angazhimi i mjekëve

Infermierët e përzgjedhur janë pyetur edhe në lidhje me angazhimin e mjekëve në zbatimin e rregullave për higjenën e duarve. Siç mund të kuptohet shumë qartë nga rezultatet e demonstruara në tabelë dhe në grafik pjesa më e madhe e infermierëve 38% deklarojnë se janë dakord me pohimin se mjekët në pavionin e tyre angazhohen në higjenën e duarve. 11% janë shprehur se janë plotësisht jo dakord.

Grafiku 12: Angazhimi i mjekëve

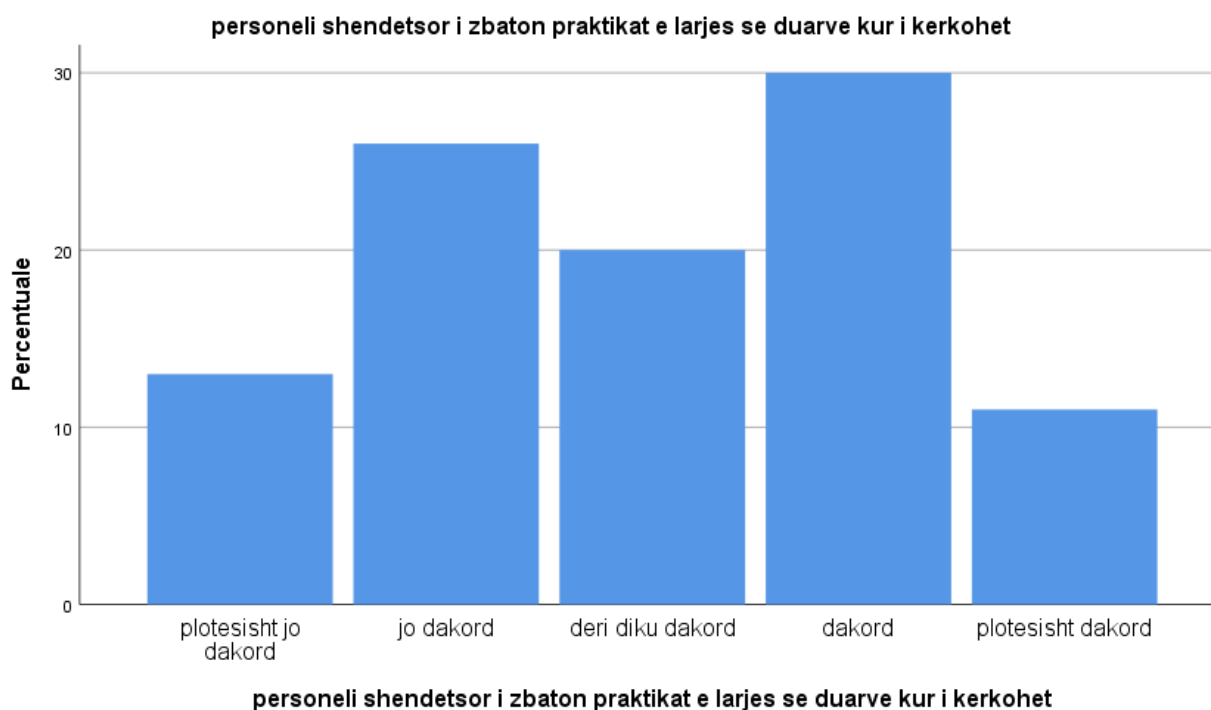
2e) Personeli shëndetsor i zbaton praktikat e larjes së duarve kur i kërkohet

personeli shendetsor i zbaton praktikat e larjes se duarve kur i kerkohet

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	13	13,0	13,0	13,0
	jo dakord	26	26,0	26,0	39,0
	deri diku dakord	20	20,0	20,0	59,0
	dakord	30	30,0	30,0	89,0
	plotesisht dakord	11	11,0	11,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 17: Zbatimi i praktikave të larjes së duarve

Rezultatet e paraqitura në tabelë dhe në mënyrë grafike na dëshmojnë se pavarësisht se ka një divesitet në dhënien e përgjigjeve, pjesa më e madhe e tyre përkatësisht 30% pohojnë se janë dakord që personeli shëndetsor i zbaton praktikat e larjes së duarve. 20% e kampionit janë deri diku dakord.

Grafiku 13: Zbatimi i praktikave të larjes së duarve

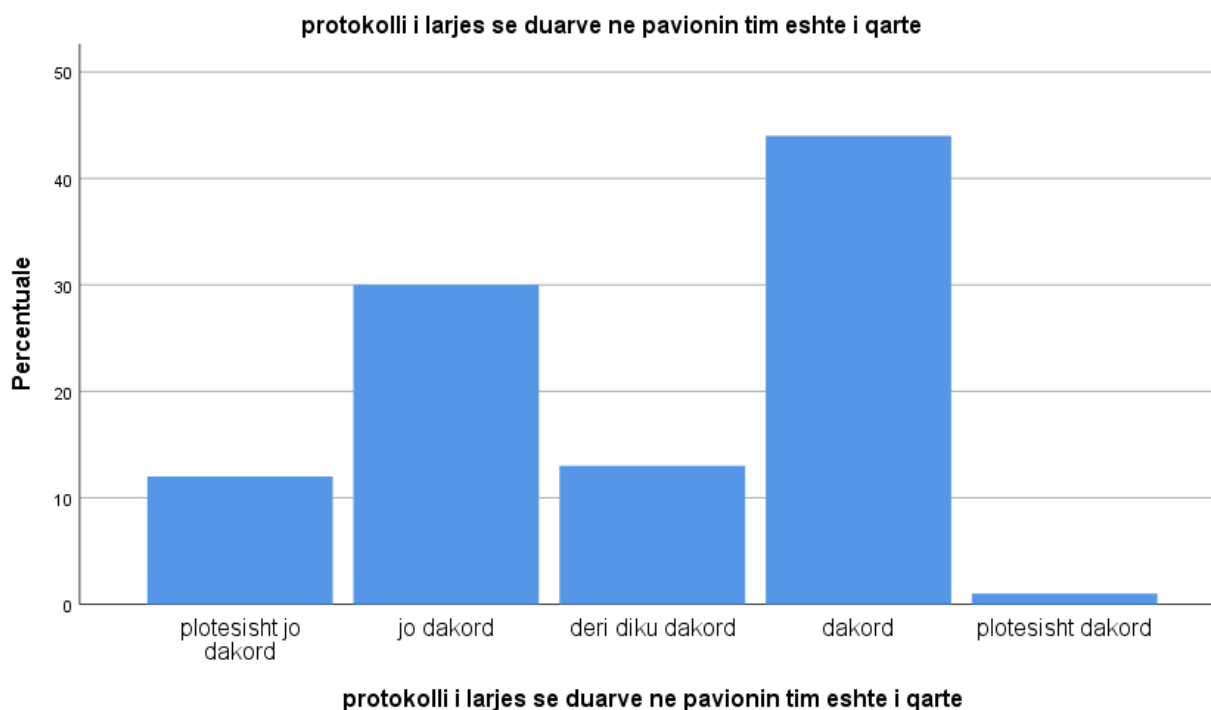
2f) Protokollit i larjes së duarve në pavionin tim është i qartë.

protokollit i larjes se duarve ne pavionin tim eshte i qarte

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	12	12,0	12,0	12,0
	jo dakord	30	30,0	30,0	42,0
	deri diku dakord	13	13,0	13,0	55,0
	dakord	44	44,0	44,0	99,0
	plotesisht dakord	1	1,0	1,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 18: Qartësia e protokollit të larjes së duarve

Janë të ndryshme opinionet e shprehura nga infermierët, megjithatë biem dakord se pjesa më e madhe e tyre 44% janë të mendimit se protokollit i larjes së duarve në pavionin ku ata punojnë është i qartë. 1% është plotësisht dakord. 13% deri diku dakord.

Grafiku 14: Qartësia e protokollit të larjes së duarve

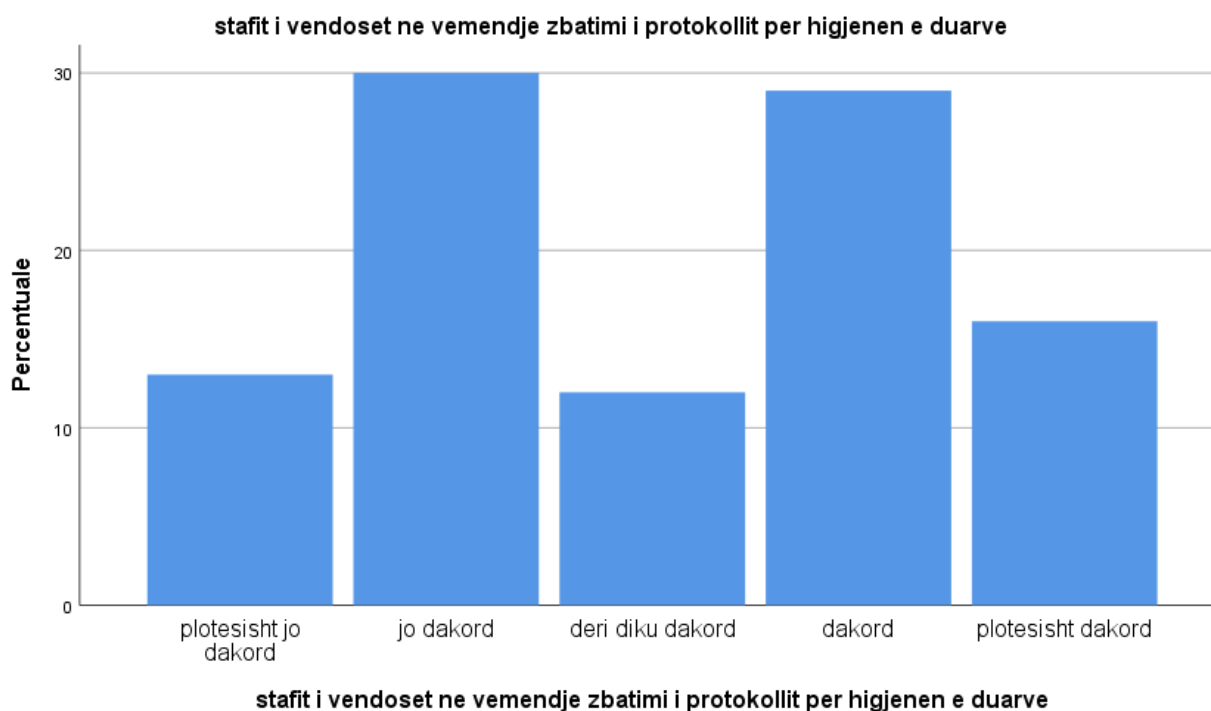
2g) Stafit i vendoset në vëmendje zbatimi i protokollit për higjenën e duarve.

stafit i vendoset ne vemendje zbatimi i protokollit per higjenen e duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	13	13,0	13,0	13,0
	jo dakord	30	30,0	30,0	43,0
	deri diku dakord	12	12,0	12,0	55,0
	dakord	29	29,0	29,0	84,0
	plotesisht dakord	16	16,0	16,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 19: Sinjalizimi për zbatimin e protokollit

Të dhënat e paraqitura në tabelë na demonstrjnë se kemi një shpërndarje të vlerave por gjithsesi 13% e infermierëve janë plotësisht jo dakord , 30 % janë jo dakord. Kjo mund të lidhet me faktin se ata janë të përgatitur dhe nuk e kanë të nevojshme vendosjen në kujtesë. 29% janë dakord , 16% shprehen se janë plotësisht dakord.

Grafiku 15: Sinjalizimi për zbatimin e protokollit

Në grupin e pyetjeve të mëposhtme do të marrim informacion për motivimin e infermierëve në lidhje me higjenën e duarve.

Motivimi

3a) Përmbushja e rregullave konsiderohet e rëndësishme për stafin e pavionit tim

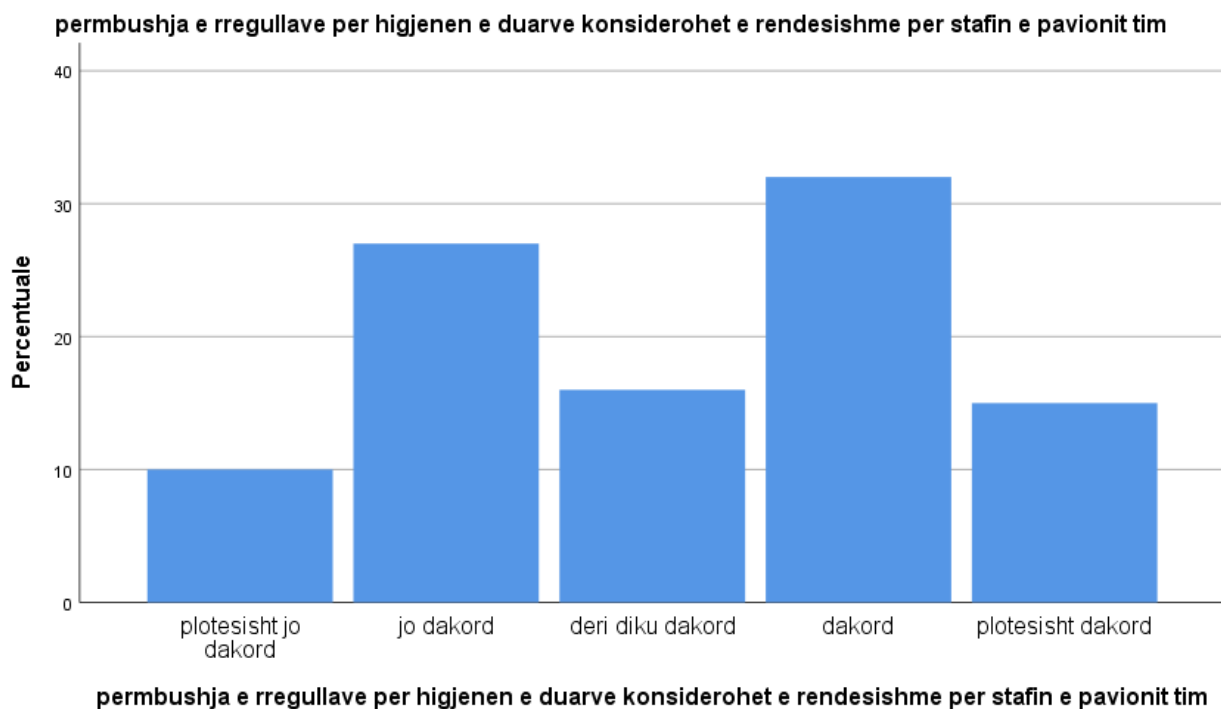
permbushja e rregullave per higjenen e duarve konsiderohet e rendesishme per stafin e pavionit tim

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	10	10,0	10,0	10,0
	jo dakord	27	27,0	27,0	37,0
	deri diku dakord	16	16,0	16,0	53,0
	dakord	32	32,0	32,0	85,0
	plotesisht dakord	15	15,0	15,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 20: Rëndësia e përmbushjes së rregullave

Të dhënat e pasqyruara në tabelë dhe në mënyrë grafike na tregojnë se 32% e kampionit është dakord për rëndësinë e përmbushjes së rregullave. 15% janë plotësisht dakord në lidhje me këtë pohim. 16% kanë zgjedhur pohimin deri diku dakord.

Grafiku

Grafiku 16 : Rëndësia e përmbushjes së rregullave

3b) Përbushja e rregullave për higjenën e duarve konsiderohet e rëndësishme për eprorët e mi

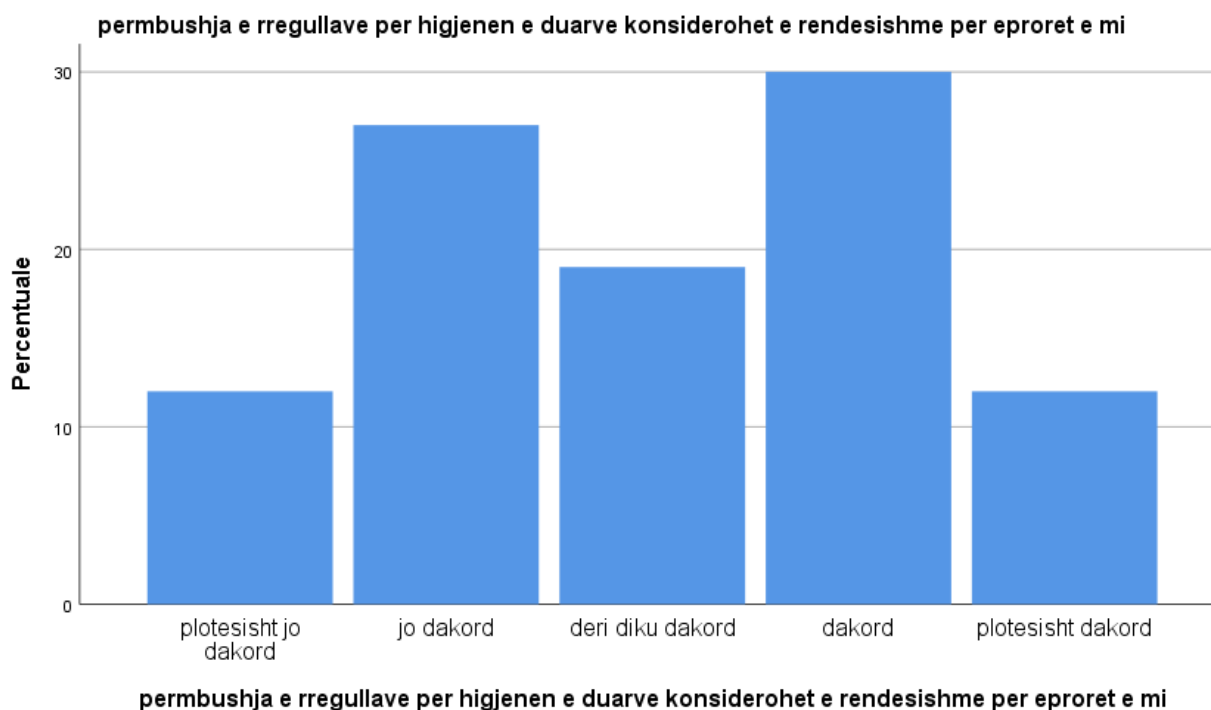
permbushja e rregullave per higjenen e duarve konsiderohet e rendesishme per eproret e mi

		Frekuenca	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	12	12,0	12,0	12,0
	jo dakord	27	27,0	27,0	39,0
	deri diku dakord	19	19,0	19,0	58,0
	dakord	30	30,0	30,0	88,0
	plotesisht dakord	12	12,0	12,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 21: Rëndësia e përbushjes së rregullave për eprorët

Sipas rezultateve në tabelën e mësipërme 12% e infermierëve të përzgjedhur në këtë studim shprehen se janë plotësisht jo dakord me faktin se eprorët e konsiderojnë si të rëndësishme përbushjen e rregullave për higjenën e duarve. Megjithatë është interesante pasi po në të njëjtën përqindje janë dhe ata infermierë që janë plotësisht dakord.

Grafiku

Tabela 17: Rëndësia e përbushjes së rregullave për eprorët

3c) Unë përpiqem të zbatoj me përpikmëri 5 hapat kryesorë për higjenën e duarve.

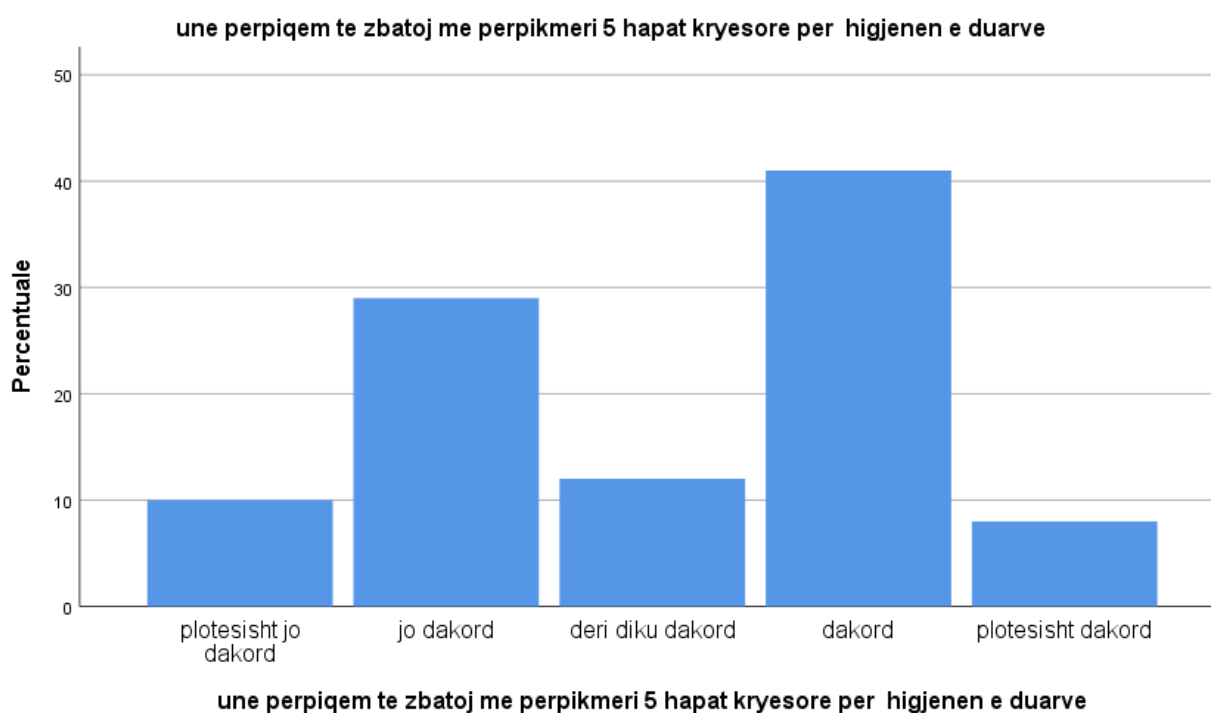
une perpiqem te zbatoj me perpikmeri 5 hapat kryesore per higjenen e duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	10	10,0	10,0	10,0
	jo dakord	29	29,0	29,0	39,0
	deri diku dakord	12	12,0	12,0	51,0
	dakord	41	41,0	41,0	92,0
	plotesisht dakord	8	8,0	8,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 22: Zbatimi i 5 hapave

Duke analizuar me vëmendje rezultatet e tabelës së mësipërme informohemi se 41% e infermierëve që përbëjnë dhe pjesën më të madhe të kampionit shprehen se janë dakord me pohimin që ata i zbatojnë me përpikmëri 5 hapat kryesorë për higjenën e duarve. 8% janë plotësisht dakord.

Grafiku

Grafiku 18: Zbatimi i 5 hapave

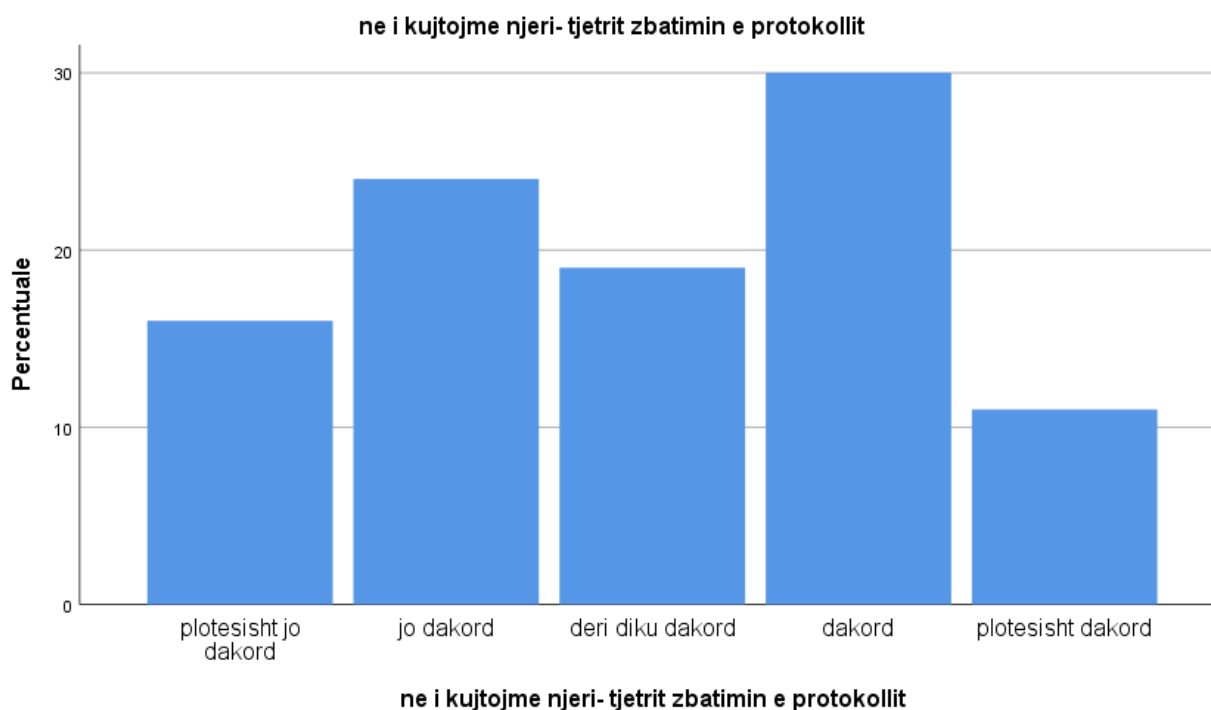
3d) Ne i kujtojmë njëri- tjetrit zbatimin e protokollit.

ne i kujtojmë njëri- tjetrit zbatimin e protokollit

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	16	16,0	16,0	16,0
	jo dakord	24	24,0	24,0	40,0
	deri diku dakord	19	19,0	19,0	59,0
	dakord	30	30,0	30,0	89,0
	plotesisht dakord	11	11,0	11,0	100,0
Totale		100	100,0	100,0	

Tabela 23: Vendosja në kujtesë e protokollit

30% e infermierëve janë dakord me pohimin se ata e kujtojnë njëri –tjetrin për zbatimin e protokollit për higjenën e duarve. 11% e tyre janë plotësisht dakord. 19% shprehen se janë deri diku dakord .

Grafiku 19: Vendosja në kujtesë e protokollit

Le të shohim se sa vite përvojë në punë kanë pjesa më e madhe e atyre infermierëve të cilët janë plotësisht dakord se duhet ti kujtojnë kolegëve zbatimin e protokollit për higjenën e duarve.

Tavola di contigenza ne i kujtojme njeri- tjetrit zbatimin e protokollit * eksperiencia ne pune

Conteggio

		eksperiencia ne pune				Totale
		nen 5 vite	5-10 vite	11-15 vite	mbi 15 vite	
ne i kujtojme njeri- tjetrit zbatimin e protokollit	plotesisht jo dakord	9	1	1	0	11
	jo dakord	19	3	0	0	22
	deri diku dakord	3	3	3	6	15
	dakord	6	14	14	3	37
	plotesisht dakord	2	1	0	12	15
Totale		39	22	18	21	100

Tabela 24: Vendosja në kujtesë e protokollit sipas përvojës në punë

Nëpërmjet tabelës së Crosstabulimit marrim informacionin se infermierët të cilët janë plotësisht dakord me pohimin se ata i kujtojnë shpesh kolegët për zbatimin e protokollit të higjenes së duarve kanë mbi 15 vite përvojë në punë.

3e) Mbajtja në kontroll e infeksioneve më inkurajon të ndjek me përpikmëri protokollin për larjen e duarve.

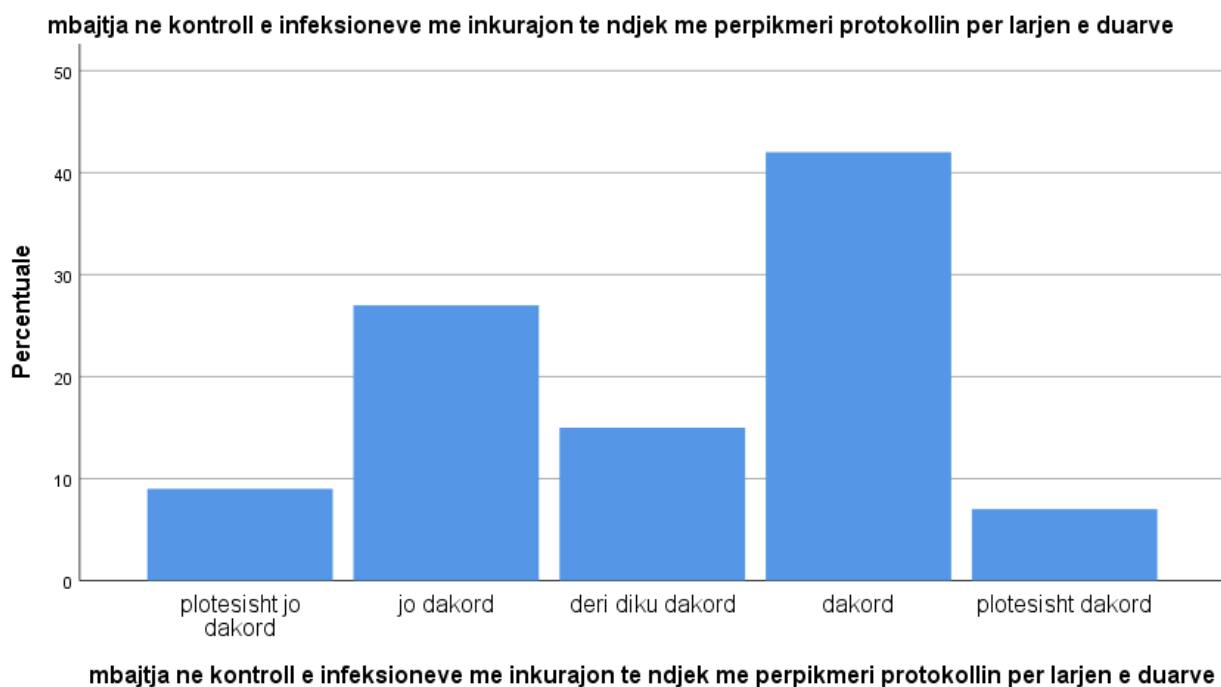
mbajtja ne kontroll e infeksioneve me inkurajon te ndjek me perpikmeri protokollin per larjen e duarve

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	9	9,0	9,0	9,0
	jo dakord	27	27,0	27,0	36,0
	deri diku dakord	15	15,0	15,0	51,0
	dakord	42	42,0	42,0	93,0
	plotesisht dakord	7	7,0	7,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 25: Mbajtja në kontroll e infeksioneve

Të dhënat e paraqitura në tabelë dhe në grafik na tregojnë se 42% e infermierëve janë dakord se mbajtja në kontroll e infeksioneve i inkurajon të ndjekin me përpikmëri protokollin për larjen e duarve. Vetëm 9% janë plotësisht jo dakord, 27% shprehen se janë jo dakord dhe 15% janë deri diku dakord në lidhje me këtë pohim.

Të dhënat e tabelës së mësipërme janë të pasqyruara edhe në mënyrë grafike për të patur një tablo sa më të qartë.

Grafiku 20: Mbajtja në kontroll e infeksioneve

Në grupin e pyetjeve të mëposhtme do të marrim informacion për sjelljet e kryera nga infermierët në lidhje me higjenën e duarve.

Sjelljet

4a) Unë i laj duart përpara kontaktit me pacientin.

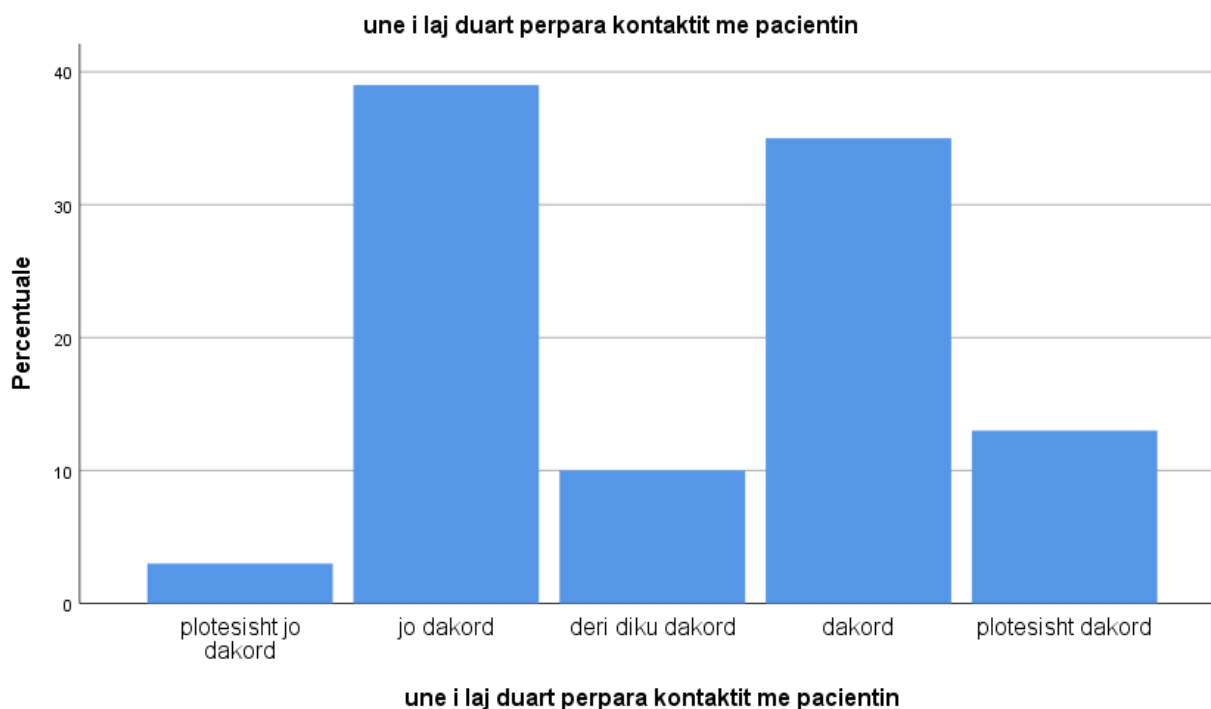
unë i laj duart përpara kontaktit me pacientin

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	3	3,0	3,0	3,0
	jo dakord	39	39,0	39,0	42,0
	deri diku dakord	10	10,0	10,0	52,0
	dakord	35	35,0	35,0	87,0
	plotesisht dakord	13	13,0	13,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 26: Larja e duarve para kontaktit me pacientin

35% e infermierëve të përzgjedhur për të qenë pjesë e këtij studimi shprehen se janë dakord me pohimin se ata i lajnë duart para kontaktit me pacientin. 13% shprehen se janë plotësisht dakord.

Grafiku 21: Larja e duarve para kontaktit me pacientin

3b) Unë i laj duart përpara teknikave aseptike

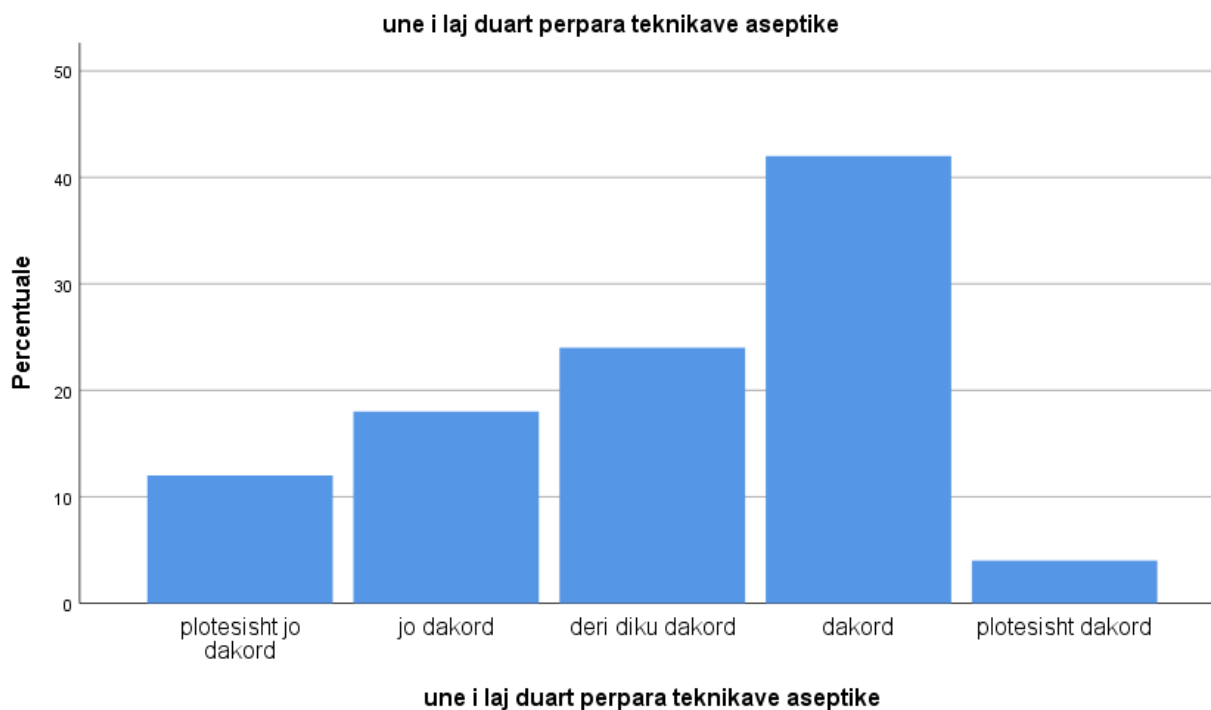
une i laj duart perpara teknikave aseptike

	Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido plotësisht jo dakord	12	12,0	12,0	12,0
jo dakord	18	18,0	18,0	30,0
deri diku dakord	24	24,0	24,0	54,0
dakord	42	42,0	42,0	96,0
plotësisht dakord	4	4,0	4,0	100,0
Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 27: Larja e duarve para teknikave asëptike

Nga informacioni që marrim nga tabela e mësipërme dhe paraqitja grafike kuptojmë se pjesa më e madhe e infermierëve të përzgjedhur përkatësisht 42% janë dakord që i lajnë duart përpara teknikave aseptike.

4% janë plotësisht dakord.

Grafiku 22: Larja e duarve para teknikave asëptike

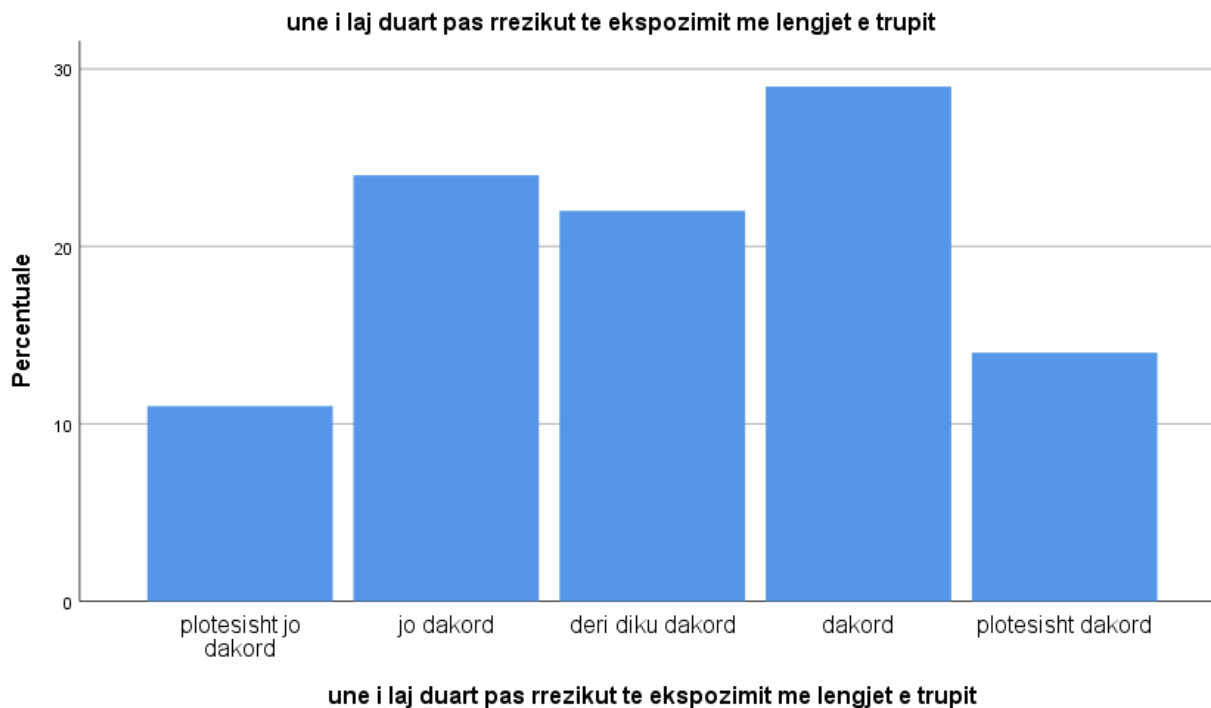
3c) Unë i laj duart pas kontaktit me pacientin.

unë i laj duart pas kontaktit me pacientin

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotesisht jo dakord	9	9,0	9,0	9,0
	jo dakord	23	23,0	23,0	32,0
	deri diku dakord	25	25,0	25,0	57,0
	dakord	37	37,0	37,0	94,0
	plotesisht dakord	6	6,0	6,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 28: Larja e duarve pas ekspozimit me lëngjet e trupit

37% e infermierëve të përzgjedhur shprehen se janë dakord me faktin se ata i lajnë duart pas rrezikut të ekspozimit me lëngjet e trupit. 6% janë plotësisht dakord, ndërkohë që 25% janë deri diku dakord.

Grafiku 23: Larja e duarve pas ekspozimit me lëngjet e trupit

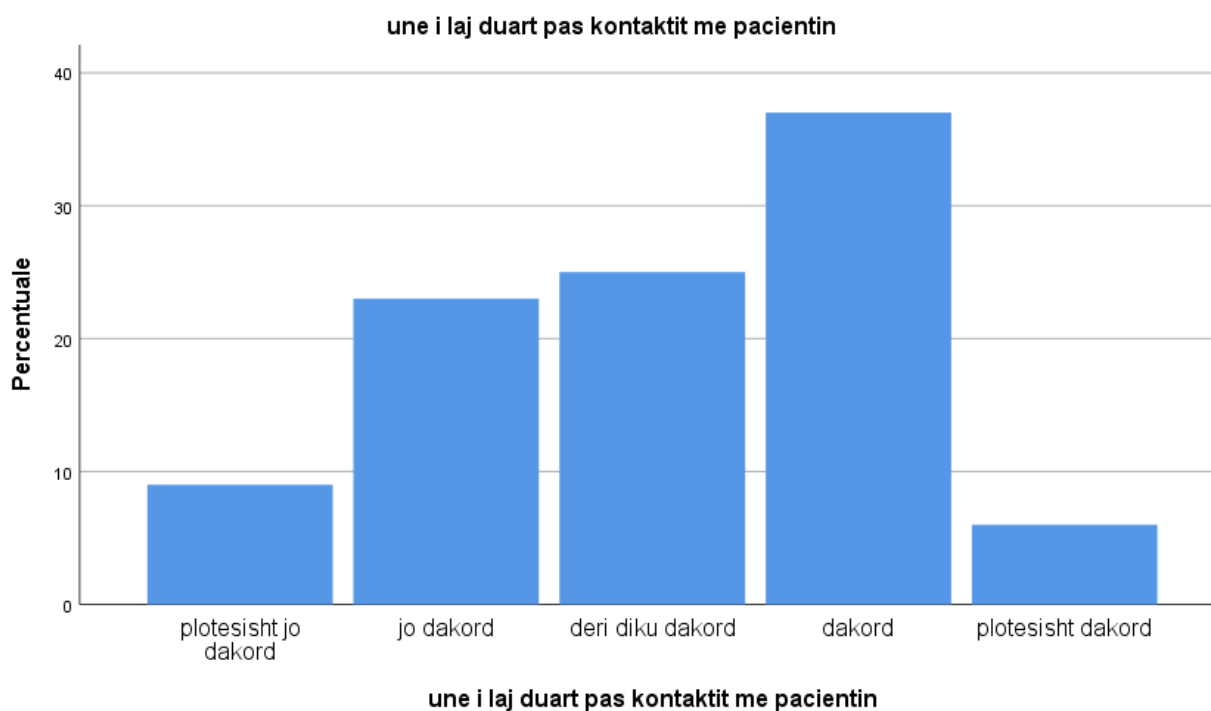
3d) Unë i laj duart pas kontaktit me pacientin.

une i laj duart pas kontaktit me pacientin

	Frekuenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido plotësisht jo dakord	9	9,0	9,0	9,0
jo dakord	23	23,0	23,0	32,0
deri diku dakord	25	25,0	25,0	57,0
dakord	37	37,0	37,0	94,0
plotësisht dakord	6	6,0	6,0	100,0
Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 29: Larja e duarve pas kontaktit me pacientin

Pjesa më e madhe e infermierëve përkatësisht 37% shprehen se janë dakord me faktin se ata i lajnë duart pas kontaktit me pacientin. Po është edhe një 9% që janë plotësisht jo dakord me këtë pohim, Këto vlera na japin mundësinë të interpretojmë se ndoshta përdorimi i dorashkave bën që ata të mos i lajnë duart pas kontaktit me pacientin.

Grafiku 24: Larja e duarve pas kontaktit me pacientin

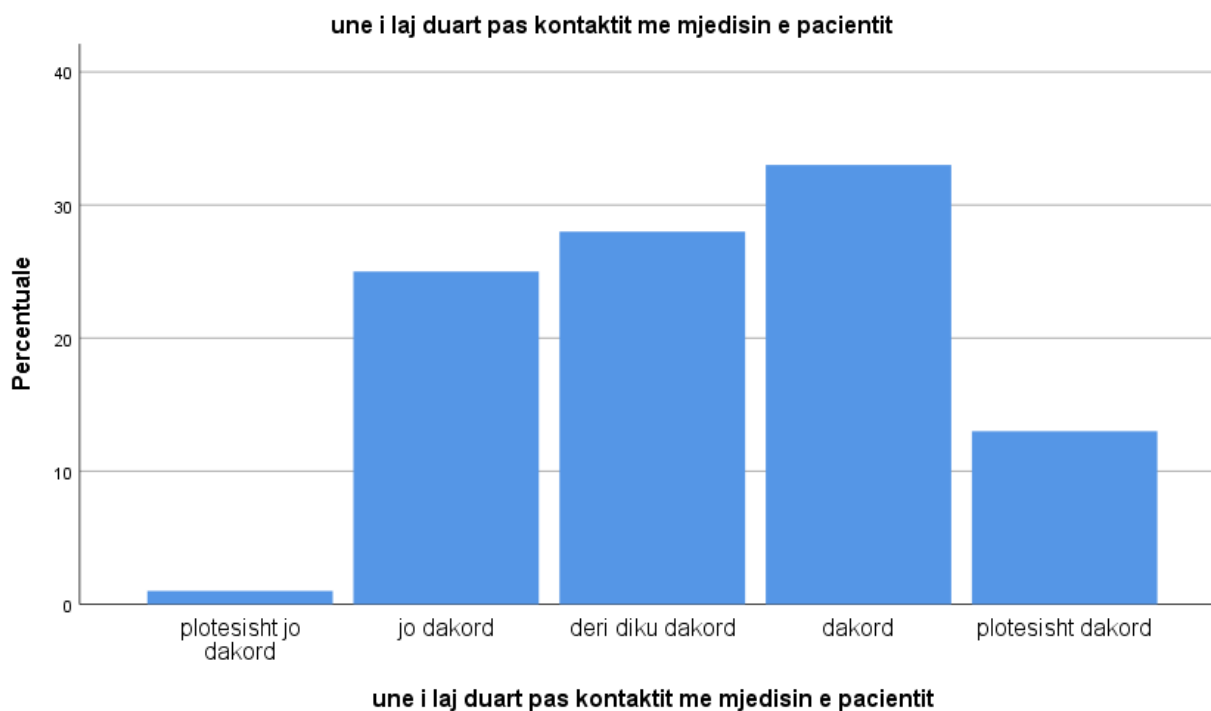
3e) Unë i laj duart pas kontaktit me mjedisin e pacientit.

une i laj duart pas kontaktit me mjedisin e pacientit

		Frequenza	Percentuale	Percentuale valida	Percentuale cumulativa
Valido	plotësisht jo dakord	1	1,0	1,0	1,0
	jo dakord	22	22,0	22,0	23,0
	deri diku dakord	28	28,0	28,0	51,0
	dakord	33	33,0	33,0	84,0
	plotësisht dakord	16	16,0	16,0	100,0
	Totale	100	100,0	100,0	

Tabela 30: Larja e duarve pas kontaktit me mjedisin e pacientit

Vetëm 1% e infermierëve të përzgjedhur shprehen se janë plotësisht jo dakord me pohimin se ata i lajnë duart pas kontaktit me pacientin. 16% e tyre janë plotësisht dakord.

Grafiku 25 : Larja e duarve pas kontaktit me mjedisin e pacientit

Në këtë studim ne ngritëm gjithashtu dy hipoteza:

Hipoteza 1 => Sa më tepër njohuri të kenë infermierët në lidhje me higjenën e duarve aq më të prirur janë ata të kryejnë sjelljet e duhura në zbatim të protokollit.

Correlazioni

		njohurite	sjelljet
njohurite	Correlazione di Pearson	1	,796**
	Sign. (a due code)		,000
	N	100	100
sjelljet	Correlazione di Pearson	,796**	1
	Sign. (a due code)	,000	
	N	100	100

** . La correlazione è significativa a livello 0,01 (a due code).

Tabela 31: Korrelacion mes njohurive dhe sjelljeve

Ajo që vihet re nga tabela e mësipërme është se ekziston një marrëdhënie korrelacionale pozitive, statistikisht e rëndësishme ndërmjet njohurive të infermierëve dhe sjelljeve që ata kryejnë. Vlera e koeficientit të korrelacionit është ($r= 0,796$), një koeficient i fortë. Kjo marrëdhënie është statistikisht e rëndësishme në nivelin e rëndësisë $p=0,01$ dhe kjo tregon se ka vetëm 1% mundësi që marrëdhënia ndërmjet këtyre dy variablave të ketë ndodhur nga shansi. Duke u bazuar te këto rezultate ajo që mund të themi është se sa më shumë njohuri të ketë një infermier në lidhje me higjenën e duarve aq më tepër mundësi ka ai të kryej sjelljet e duhura duke zbatuar me përpikmëri protokollin.

Hipoteza 2: => Sa më tepër kushte dhe mundësi tu ofrohen infermierëve aq më të motivuar janë ata të zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

		mundesite	motivimi
mundesite	Correlazione di Pearson	1	,902**
	Sign. (a due code)		,000
	N	100	100
motivimi	Correlazione di Pearson	,902**	1
	Sign. (a due code)	,000	
	N	100	100

** La correlazione è significativa a livello 0,01 (a due code).

Tabela 32: Korrelacion mes mundësive dhe motivimit

Ajo që vihet re nga tabela e mësipërme është se ekziston një marrëdhënie korrelacionale pozitive, statistikisht e rëndësishme ndërmjet mundësive që u ofrohen infermierëve dhe motivimit që ata marrin në punë. Vlera e koeficientit të korrelacionit është, ($r= 0,902$), një koeficient i fortë. Kjo marrëdhënie është statistikisht e rëndësishme në nivelin e rëndësisë $p=0,01$ dhe kjo tregon se ka vetëm 1% mundësi që marrëdhënia ndërmjet këtyre dy variablave të ketë ndodhur nga shansi. Duke u bazuar te këto rezultate ajo që mund të themi është se sa më shumë kushte, mundësi tu ofrohen në pavion infermierëve aq më të motivuar janë ata zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

5.Diskutime

Pittet (2001) gjatë vëzhgimit të infermierëve ka arritur në disa gjetje interesante ku ka identifikuar disa nga faktorët që ndikojnë negativisht në zbatimin e protokollit të higjenës së duarve. Sipas tij mungesa e stafit, ngarkesa e madhe në punë, kohë e pamjaftueshme, acarimi i lëkurës, mungesa e informacionit dhe besimi se përdorimi i dorashkave shmang nevojën për higjenën e duarve janë ndër faktorët kryesorë.

Higjiena e duarve është masa më e thjeshtë dhe më efektive për parandalimin e infeksioneve të lidhura me kujdesin shëndetësor. Megjithë thjeshtësinë e kësaj procedure higjena e duarve është shumë e ulët sipas përfundimeve të Sands. M(2020) pas realizimit të një ankete me infermierë në disa spitale amerikane. Për studiuesit është e rëndësishme tu kushtojë vëmendje edhe disa faktorëve që shpesh lihen në harresë siç janë siguria në punë, niveli i edukimit stresi etj. Nëse krijojmë në punë një klimë me një frymë positive duke larguar stresin infermierët do të jenë në gjendje të përmirësohen.

Edhe ne në studimin tonë identifikua se mungesa e kohës në dispozicion dhe kushtet e papërshtatshme janë faktorë që ndikojnë negativisht në realizimin me sukses të higjenës së duarve.

Kurvinen & Routamaa(2006) zbuluan se pavarësisht se sjellja individuale është e vështirë të ndryshohet ajo mund të përmirësohet me kalimin e kohës nga kolegët , eprorët.

Në studimin tonë pjesa më e madhe e infermierëve shprehen se protokollit i higjenës së duarve është i qartë , megjithatë ata janë më të gatshëm për ta praktikuar kur motivohen nga eprorët, kolegët në njësinë ku ata punojnë.

Gjithashtu infermierët të cilët u vendosin gjithmonë në vëmendje kolegëve të tyre zbatimin e protokollit për larjen e duarve kanë mbi 15 vite eksperiencë në punë.

Kelcikova et al (2012) arritën në përfundimin se edukimi i higjenës së duarve është një kontribues i rëndësishëm në parandalimin e infeksioneve . Sipas Kelcikovës (2012) pa edukimin e duhur të kryerjes së higjenës së duarve asnjë nga teknikat nuk mësohet në mënyrë korrekte. Ai shprehet se të marrësh njohuritë e duhura mbi diçka aq të thjeshtë sic është dhe larja e duarve ka potencialin për të parandaluar shumë infeksione.

Në studimin tonë u përpoqëm të identifikonim nëse ka një lidhje mes njohurive dhe sjelljeve që kryejnë infermierët në zbatim të praktikave të higjenës së duarve. U përdor analiza e korrelacionit.

Vlera e koeficientit të korrelacionit ($r= 0,796$), një koeficient i forte na tregon një marrëdhënie korrelacionale pozitive , statistikisht e rëndësishme ndërmjet njohurive të infermierëve dhe sjelljeve që ata kryejnë.

Duke u bazuar te këto rezultate ajo që mund të themi është se sa më shumë njohuri të ketë një infermier në lidhje me higjenën e duarve aq më tepër mundësi ka ai të kryej sjelljet e duhura duke zbatuar me përpikmëri protokollin.

Mohammed AL Mohaithef (2020) realizoi një studim qëllimi i të cilit ishte të vlerësojë praktikën e higjienës së duarve midis infermierëve që punojnë në spitale në Mbretërinë e Arabisë Saudite. Ai mori një kampion prej 300 infermierësh (N=300). Studimi zbuloi se 65.4% e pjesëmarrësve ndjekin një praktikë të mirë të higjienës së duarve.

Pjesa më e madhe e infermierëve përkatësisht 40% në bazë të rezultateve tona shprehen se janë dakord që ata e realizojnë me lehtësi larjen e duarve.

6.Konkluzione

Hipotezat që u ngritën në fillim të studimit ishin:

Hipoteza 1 => Sa më tepër njohuri të kenë infermierët në lidhje me higjenën e duarve aq më të prirur janë ata të kryejnë sjelljet e duhura në zbatim të protokollit.

Hipoteza 2: => Sa më tepër kushte dhe mundësi tu ofrohen infermierëve aq më të motivuar janë ata të zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

Mbas analizës së rezultateve të studimit, vërtetimit të hipotezave dhe diskutimit të mësipërm u arritën këto konkluzione :

Njohuritë që zotërojnë infermierët janë shumë të rëndësishme në zbatimin me përpikmëri të higjenës së duarve.

Pjesa më e madhe e infermierëve pohojnë se ata dinë ta realizojnë me sukses larjen e duarve.

Infermierët nuk marrin shpesh pjesë në trajnime në lidhje me praktikën e higjenës së duarve duke e parë si një nevojë që duhet plotësuar.

Infermierët të cilët shfaqin më vështirësi në përmbajtjen e rekomandimeve për higjenën e duarve janë pjesë e urgjencës. Kjo mund të lidhet me faktin se puna e tyre ka më tepër dinamikë.

Mungesa e kohës në dispozicion dhe kushtet e papërshtatshme janë faktorë që ndikojnë negativisht në realizimin me sukses të higjenës së duarve.

Edhe pse pjesa më e madhe e infermierëve shprehin se protokollin e higjenës së duarve është i qartë, ata janë më të gatshëm për ta praktikuar kur motivohen nga eprorët, kolegët në njësinë ku ata punojnë.

Infermierët të cilët u vendosin gjithmonë në vëmendje kolegëve të tyre zbatimin e protokollit për larjen e duarve kanë mbi 15 vite eksperiencë në punë.

Në bazë të rezultateve infermierët kryejnë sjelljet e duhura në funksion të higjenës së duarve.

Vlera e koeficientit të korrelacionit ($r= 0,796$), një koeficient i forte na tregon një marrëdhënie korrelacionale pozitive, statistikisht e rëndësishme ndërmjet njohurive të infermierëve dhe sjelljeve që ata kryejnë.

Duke u bazuar te këto rezultate ajo që mund të themi është se sa më shumë njohuri të ketë një infermier në lidhje me higjenën e duarve aq më tepër mundësi ka ai të kryej sjelljet e duhura duke zbatuar me përpikmëri protokollin.

Në funksion të hipotezës së dytë, vlera e koeficientit të korrelacionit ($r= 0,902$), një koeficient i fortë na tregon një marrëdhënie korrelacionale pozitive, statistikisht e rëndësishme ndërmjet mundësive që u ofrohen infermierëve dhe motivimit që ata marrin në punë.

Pra ajo që mund të themi është se sa më shumë kushte, mundësi tu ofrohen në pavion infermierëve aq më të motivuar janë ata ta zbatojnë me përpikmëri protokollin e higjenës së duarve.

7.Rekomandime

Larja e duarve është mënyra e vetme, më e thjeshtë, më e mirë, më e dobishme, më efektive dhe më ekonomike për parandalimin e pëhapjes së infeksioneve.

Higjena e duarve është masa parësore nëpërmjet së cilës infermieri mbron jo vetëm shëndetin e tij por edhe të të tjerëve.

Infermierët duhet të marrin pjesë në sa më shumë trajnime për të kuptuar rëndësinë që ka zbatimi i protokollit të higjenës së duarve.

Çdo spital në secilën njësi duhet tu ofroj infermierëve kushte të përshtatshme për të realizuar me sukses protokollin e higjenës së duarve.

Në mjedisin e punës infermierët duhet të inkurajohen për të zbatuar rregullat e higjenës.

Duhet të realizohen sa më shumë studime për të evidentuar rëndësinë që ka zbatimi i protokollit të higjenës së duarve.

8. Bibliografi

1. Ilir Begolli, Ajshe Berani, KUJDESI SHËNDETËSOR. 1999, fq 52 – 55.
2. Judy A. McLeod RN CIC; and John M. Embil. Hand Hygiene: Cleaning Up Our Act! The Canadian Journal of CME / February 2002.
3. John M. Boyce, Didier Pittet. Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings. MMWR October 25, 2002.
4. OBSH. Diarrhoeal disease. 2 May 2017.
5. Prof.dr. Afërdita Krasniqi-Daka, FIZIOLOGJIA E LËKURËS ME KOZMETIKOLOGJI, 2004, fq 74 - 79 .
6. Raka L, Pittet D, Allegranzi B, Knippenberg-Gordebeke van G, HIGJIENA E DUARVE në kujdesin shëndetësor. Prishtinë, 2010, fq. 10-11.
7. UNICEF. Saira Saëd Khan. Water, Sanitation and Hygiene. NEW YORK, USA, 14 October 2008.
8. Pittet D. 2001. Improving Adherence to Hand Hygiene Practice.
9. Trunnell, E.P. & White JR, G.L. 2005. Using Behaviour Change Theories to Enhance Hand Hygiene Behaviour.
10. Karvinen, M., 2006. Desinfektio suojaa baktäreilta.
11. World Health Organization, 2009. WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care: a Summary. The role of hand hygiene to reduce the burden of health care-associated infection. Fq. 5-10.
12. NPSA/PASA.(2004) Hand Hygiene Project.
13. Kelčíkova, S., Skodova, Z., & Straka, S. (2012). Effectiveness of Hand Hygiene Education in a Basic Nursing School .
14. Zahra. G, Shima. H, Elham. R,(2019). Investigating the Knowledge, Attitude and Perception of Hand Hygiene of Nursing Employëes Working in Intensive Care Units of Iran University of Medical Sciences.
15. Mohammed . M. (2020) Assessing Hand Hygiene Practices Among Nurses in the Kingdom of Saudi Arabia .
16. Sands M, Aunger R (2020) Determinants of hand hygiene compliance among nurses in US hospitals: A formative research study.

9. Appendix

COM-B Hand Hygiene Behaviour Questionnaire

Pavioni

Kirurgji

Patologji

Urgjencë

Pediatri

ORL

Infektiv

Arsimimi

Bachelor

Master profesional

Master shkencor

Eksperienca në punë

Nën 5 vite

5-10 vite

11-15 vite

Mbi 15 vite

Ju lutem, lexoni pohimet e mëposhtme dhe qarkoni numrin që bie dakord me pohimin.	5. Plotësisht dakord				
	4. Dakord				
	3. Deri diku dakord				
	2. Jo dakord				
	1. Plotësisht jo dakord				

1. Njohuri	1	2	3	4	5
a) Në pavionin ku unë punoj kam marrë pjesë në trajnime për praktikat e higjenës së duarve.	1	2	3	4	5
b) Unë e di momentin kur kërkohet higjena e duarve	1	2	3	4	5

c) Unë e realizoj me lehtësi higjenën e duarve.	1	2	3	4	5
d) Në pavionin tim e kam të lehtë ti përmbahem rekomandimeve të higjenës së duarve.	1	2	3	4	5
e) Unë di të bëj një larje të plotë të duarve.	1	2	3	4	5
2. Mundësi					
a) Unë kam kohë të mjaftueshme të merrem me higjenën e duarve.	1	2	3	4	5
b) Pavioni im ka kushte të përshtatshme për higjenën e duarve.	1	2	3	4	5
c) Infermierët në këtë njësi angazhohen në higjenën e duarve kur u kërkohet.	1	2	3	4	5
d) Mjekët në këtë njësi angazhohen në higjenën e duarve kur u kërkohet	1	2	3	4	5
e) Personeli shëndetsor i zbaton praktikat e larjes së duarve kur i kërkohet.	1	2	3	4	5
f) Protokollin e larjes së duarve në pavionin tim është i qartë.	1	2	3	4	5
g) Stafit i vendoset në vëmendje zbatimi i protokollit për higjenën e duarve.	1	2	3	4	5

3. Motivimi					
a) Përbushja e rregullave për higjenën e duarve konsiderohet e rëndësishme për stafin e pavionit tim	1	2	3	4	5
b) Përbushja e rregullave për higjenën e duarve konsiderohet e rëndësishme për eprorët e mi	1	2	3	4	5
c) Unë përpiqem të zbatoj me përpikmëri 5 hapat kryesorë në higjenën e duarve.	1	2	3	4	5
d) Ne i kujtojmë njëri-tjetrit zbatimin e protokollit.	1	2	3	4	5
e) Mbajtja në kontroll e infeksioneve më inkurajon të ndjek me përpikmëri protokollin për larjen e duarve.	1	2	3	4	5
4. Sjellje					
Unë i laj duart :					
a) Përpara kontaktit me pacientin	1	2	3	4	5
b) Përpara teknikave aseptike.	1	2	3	4	5
c) Pas rrezikut të ekspozimit me lëngjet e trupit.	1	2	3	4	5
d) Pas kontaktit me pacientin.	1	2	3	4	5
e) Pas kontaktit me mjedisin e pacientit.	1	2	3	4	5